

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 8 (551) година XLIII

10 октомври 2025 година

Пловдивският университет посрещна своя 65-и випуск

Новата академична 2025/2026 година в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ бе открита тържествено на 1 октомври в Спортната зала на висшето училище пред погледите на стотици преподаватели, студенти и официални гости. Прага на пловдивската алма-матер прекрачиха почти 4250 първокурсници, а общият брой на студентите надхвърля 17 000.

В приветственото си слово (публикуваме го отделно на стр. 2) ректорът на университета проф. д-р Румен Младенов подчерта, че днешният празник е едно от най-значимите събития в календара на висшето училище, свързано с нови очаквания, вдъхновения и хоризонти пред всеки член на академичната общност.

На стр. 3 ➡

Стр. 8

**Подписан бе договор за сътрудничество между
Пловдивския университет и Българската телеграфна агенция**

В Броя ще прозетете още:

- ▶ Чуждестранни студенти от девет държави ще се обучават в пловдивската алма-матер
- ▶ Филолози взеха участие в Седемнадесетия международен конгрес на славистите в Париж
- ▶ Международен дискуссионен форум на тема „Промените и законът“
- ▶ Лятна лингвистична школа събра млади учени от цял свят в Пловдивския университет
- ▶ Стартира конкурсът за най-добър млад предприемач на Пловдив

- ▶ Две значими награди получиха преподаватели от Пловдивския университет
- ▶ Права и задължения на студентите според Закона за висшето образование
- ▶ Трети международен интердисциплинарен семинар, посветен на българския език, история и култура
- ▶ Три приказки с отложен край
- ▶ Два форума за студенти и докторанти по право

Приветствено слово на проф. д-р Румен Младенов – ректор на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

УВАЖАЕМИ ПРЕПОДАВАТЕЛИ,
КОЛЕГИ И ГОСТИ,
СКЪПИ СТУДЕНТИ,

За мен е удоволствие, гордост и привилегия да ви приветствам на тържественото откриване на новата академична година в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Това е едно от най-значимите събития в календара на нашия университет. То е свързано с нови очаквания, вдъхновения и хоризонти пред всеки член на академичната ни общност. Днес празникът е особено тържествен за нашите над 4000 първокурсници, които, прекрачвайки прага на университета, се приобщават към една дълголетна и авторитетна институция, посветена на знанието и науката. Нашето висше училище е утвърден център на знанието и духовността не само в национален, но и в европейски мащаб – факт, който ни дава заслужено самочувствие, но това е и голяма отговорност. Само ще припомним, че в Европа има общо над 6 хиляди висши училища. Според различни класации едва няколко български университета, сред които е и Пловдивският университет, попадат сред най-добрите 1000. В България сме в Топ 3 по данните на независимата наукометрична база *EduRank*.

С увереност можем да заявим, че нашата алма-матер играе ключова роля в развитието на българското висше образование.

Светът се променя – променят се технологиите, икономиката, хората, идеалите. Изчезват професии, зараждат се нови специалности. Въпреки тази динамична, сложна и конкурентна среда Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ се нарежда сред първите университети в България не само по брой студенти, но и по качествено образование – институция с дълбоки академични традиции и същевременно с ясен стратегически поглед към бъдещето. Свидетелство за това е, че за поредна година университетът реализира изцяло предварително обявения прием. С над 120 бакалавърски, 140 магистърски и 94 докторски програми в 27 професионални направления университетът предлага една актуална образователна среда. Тя дава възможност на студентите да развиват критично мислене, да се занимават с изследователска дейност и да се формират като отговорни личности.

Разполагаме със съвременна материално-техническа база, в която работят висококвалифицирани преподаватели и утвърдени учени, включващи познанията и резултатите от научните си изследвания в този процес, което е предпоставка за осигуряване на обучение на най-високо ниво в съответствие с европейските и националните критерии, акредитационните изисквания и потребностите на обществото и икономиката. Ето защо особено внимание в работата на нашия университет отделяме на качеството на образованието и на успешното преминаване през процесите на акредитация. Това са моменти, в които като истинска академична общност – преподаватели, администрация, студенти и докторанти – заставаме заедно, за да защитим високите стандарти, които вече сме постигнали, и да очертаем нови, още по-амбициозни хоризонти. Нашата мисия е непрекъснато усъвършенстване и въвеждане на иновации, така че обучението в Пловдивския университет да бъде модерно, приложимо и конкурентоспособно в международен мащаб. Особено ценен е приносът на студентите и докторантите, които чрез своето участие в анкетни проучвания спомагат да подобряваме средата на обучение и да отговаряме все по-пълно на техните очаквания. Днес университетът ни е утвърден като институция с надеждни системи за вътрешно оценяване и контрол – символ на устойчивост, прозрачност и доверие.

Университетът работи по ключови международни и национални проекти и научни програми.

„Еразъм“ програмите: от мобилностите, които дават възможност на студентите да осъществят семестри в избран чужд университет или да реализират практика в компании от Европейския съюз или трети страни, до образователни проекти, в които се разработват нови

Проф. д-р Румен Младенов

образователни технологии и се прилагат в реалния учебен процес.

Сключените споразумения за обучение и практика на нашите студенти по програмата „Еразъм+“ са близо 240, а междуинституционалните договори извън програмата „Еразъм+“ са над 50.

Националните програми обхващат:

- Развитие на изградените Център за компетентност „Персонализирана медицина ПЕРИМЕД“;
- Научни програми по Пътната карта на научноизследователската дейност;
- Изграждане на мрежа от научноизследователски университети, проект ДУЕКОС по програма на висшето училище като изследователски университет.

Проектната дейност е мост между теорията и практиката. Чрез нея нашите млади хора се учат да работят в екип, да търсят решения, да бъдат смели и креативни. Всеки успешно реализиран проект е доказателство за това, че университетът е място, където знанията се превръщат в реални резултати – в нови технологии, социални иновации, културни постижения.

През новата учебна година ще продължим да развиваме тази посока – да разширяваме партньорствата си, да стимулираме студентското участие, да подкрепяме научните търсения.

Сега бих искал с уважение и признателност да се обърна към студентите, защото вие сте ни най-важни. Да, най-ценният капитал на нашия университет сте вие. Вие сте продължението на една мисия, която не спира, а се развива и обогатява с всяко ново поколение. Защото образованието не е просто процес, а призвание, изискващо отдаденост, труд и вяра. Надявам се, че усещате тази двустранна отговорност, която е и наша, и ваша, и че я приемате с отворено сърце. Така, както преподавателят мечтае не просто да обучава, а да вдъхновява, по същия начин и той се вдъхновява от постиженията, търсенията, амбициите и будния дух на своите възпитаници.

Вярваме, че много от вас ще поемат предизвикателството на научната кариера.

Ежегодно всички факултети провеждат конференции и семинари, някои от които са с международно участие. В тези научни форуми студентите правят своите първи стъпки в представянето на резултатите от своите изследвания и осъществяват контакти с представители на различни организации и институции.

Материално-техническата база на ПУ е много богата. Ние разполагаме с четири сгради, Център по технологии, новопостроени четири общежития, съвременна спортна зала, учебно-творчески бази в Ахтопол, Царево, Пампорово и Загражден. Почти изцяло е изграден нашият нов STEM център.

Напълно обновена е сградата на Учебно-творческата база в Пампорово, в която се провеждат много учебни и научни мероприятия със студентите.

Ремонтира се Учебно-творческата база в Царево, която съвсем скоро ще стане съвременна зона за провеждане на практики, теренна работа, срещи и конференции, в които активно ще участват студентите.

Изцяло се обновява спортната база „Академик“ и Пловдивският университет вече ще разполага с две съвременни спортни зали.

Още няколко думи специално за онези от вас, които за първи път прекрачват прага на университета. Вашето присъствие тук е израз на стремеж към личностно и професионално израстване, както и доказателство за добър вкус при избора на висше училище. Бъдете уверени – избрали сте правилното място. Тук ще откриете не само знания, но и среда, която ще ви подкрепя, мотивира и предизвиква да бъдете най-добрата версия на себе си. Ще създадете трайни приятелства, ще се ориентирате житейски и кариерно, ще изберете професия, която е възможно дори още да не съществува – всички

➔ От стр. 1

Пловдивската алма-матер посрещна за 65-и път своите студенти

Събитието уважиха Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Николай, акад. Николай Витанов – заместник-министър на образованието и науката, проф. д-р Христина Янчева – областен управител на област Пловдив, Нурджан Караджова – заместник-областен управител на Пловдив, проф. д-р Елиза Стефанова – председател на Националната агенция за оценяване и акредитация, Георги Стаменов – кмет на район „Централен“, Гургана Гатова-Златкова – заместник-кмет на район „Централен“, проф. д-р Галин Иванов – ректор на Университета по хранителни технологии, доц. д-р инж. Никола Шакев – директор на Техническия университет – София – Филиал Пловдив, Олга Манолова – председател на настоятелството на Висшето училище по сигурност и икономика – Пловдив, и други.

Академичното ръководство и официалните гости

Акад. Николай Витанов

Заместник-министърът на образованието и науката акад. Николай Витанов подчерта, че Пловдивският университет вече десетилетия наред изгражда една авторитетна позиция не само в България, но и на международната академична сцена. Акад. Витанов припомни, че ПУ е един от водещите изследователски университети, и пожела на студентите и преподавателите успешна, вдъхновяваща и ползотворна учебна година.

Областният управител на област Пловдив проф. д-р Христина Янчева също приветства присъстващите и им пожела учебна година, изпълнена с академични успехи и удовлетворение. Прочетен бе и поздравителен адрес от президента на Република България Румен Радев.

Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Николай благослови Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и призова преподавателите и студентите с труд и старание да не допускат светлината на познанието да угасне.

Ритуалът по предаване на символите на университета

Председателят на Националната агенция за оценяване и акредитация проф. д-р Елиза Стефанова обяви, че присъства на тържеството с по-специална мисия, и връчи на ректора проф. Младенов свидетелството, с което НАОА дава нова акредитация за срок от шест години на Пловдивския университет за качеството, което предлага.

Проф. Елиза Стефанова и проф. Румен Младенов

Приветствие към първокурсниците отправи и председателят на Студентския съвет Димитър Стоянов.

От името на първокурсниците слово произнесе Белослава Гюрова от специалността „Българска филология“. По традиция на церемонията и тази година абсолвентите предадоха на първокурсниците университетските инсигнии – символичния ключ към университетското знание, знамето на висшето училище и копие от „История славяно-българска“, написана от Паисий Хилендарски през далечната 1762 г.

Дължимата почит към патрона на университета беше изразена и чрез вълнуващото изпълнение от Константин Ковачев на одата „Паисий“, създадена от Патриарха на българската литература Иван Вазов преди 143 години в Пловдив.

Митрополит Николай благослови присъстващите и всички представители на академичната общност

Музикални поздравии към присъстващите отправиха Петя Панева – победителка в осмия сезон на „Гласът на България“ и дипломиран бакалавър от ПУ, както и струнният квартет „Интро“.

На всички студенти, преподаватели и служители в Пловдивския университет пожелаваме щастлива и успешна нова академична година!

➔ От стр. 2

Приветствено слово...

сме свидетели на огромната динамика, в която живеем. Трайното и непреходното обаче са стремежът към самоусъвършенстване, съхраняването на общите ценности, търсещият дух и човешината.

Струва ми се, че дължим на студентите и техните близки едно разяснение относно тазгодишната кандидатстудентска кампания. Тя бе до известна степен помрачена от неяснотите около семестриалните такси за платеното обучение. Защото темата случайно тръгна от нашия град. Хубавото е, че казусът завърши с щастлив край, като заедно с Академичния съвет нашето висше училище направи максимален жест към нашите студенти – новоприетите заплащат такси, които ще бъдат минимално допустимите, определени с промените в Закона за висшето образование, а същевременно замразихме семестриалните такси за обучение срещу заплащане за вече записаните студенти. Искрено искам да благодаря на всички, които в продължение на няколко седми-

ци неяснота не оттеглиха доверието си от Пловдивския университет и осъзнаха множеството фактори при формирането на семестриалните такси. Доказателство за това е, че макар и при тези условия и въпреки голямата конкуренция, тази година надминахме броя на кандидат-студентите в сравнение с предходната и те бяха над 7000, като тук не включвам филиалите ни в Смолян и Кърджали, които също поздравявам за сериозната активност.

Днес надеждата за бъдещето сте вие и погледите са насочени към вас. Духът, който Пловдивският университет предава на своите възпитаници, надгражда ежедневието, дава ново начало, променя света към по-добро.

Нека новата академична 2025/2026 година донесе успехи и приyatелства. И всички заедно да работим за Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ като водеща образователна и научноизследователска институция в България и Европа.

Пожелавам ви здраве, вдъхновение и успехи! На добър час!

Гражданско образование

Права и задължения на студентите

1. Висшето образование е ключов стълб за развитието на всяко съвременно общество, като целта му е да подготвя висококвалифицирани специалисти и да допринася за напредъка на науката и културата. Централна фигура в този процес е студентът, чиито статус, права и задължения формират основата на академичните отношения. Правната уредба на студентския статус не само дефинира ролята на обучаващите се в образователната система, но и гарантира техните академични свободи, социални придобивки и възможности за участие в управлението на висшите училища. В българския правен ред тази материя е уредена основно в Закона за висшето образование (ЗВО), който представлява фундаментът на цялостната система на висшето образование в страната.

Рубриката води доц. д-р Христо Паунов – омбудсман на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Правната рамка, която урежда статуса на студентите в България, е изградена на няколко нива, като основен и най-важен нормативен акт е ЗВО. Приет през 1995 г., този закон претърпява множество изменения и допълнения, за да отговори на съвременните предизвикателства и да хармонизира българското законодателство с европейските стандарти. ЗВО урежда устройството, функциите, управлението и финансирането на висшето образование, като в него са заложили основните принципи на академична автономия, академична свобода и неприкосновеност на територията на висшите училища. Освен от ЗВО правната уредба на студентския статус е регламентирана и от редица подзаконови нормативни актове, които детализират специфични аспекти, свързани с приемането на студенти, държавните изисквания за придобиване на образователни степени, условията за предоставяне на стипендии и др. Важно място в тази йерархия заемат и вътрешните актове на самите висши училища – техните правилници за дейността, които в съответствие с принципа на академичната автономия конкретизират и доразвиват законовите разпоредби съобразно спецификата на съответното висше училище.

2. Законът за висшето образование дава легална дефиниция на понятието „студент“. Съгласно чл. 66, ал. 2 от ЗВО студент е този, който се обучава за придобиване на образователните степени „бакалавър“ и „магистър“. Тази дефиниция ясно разграничава студентите от другите категории обучаващи се във висшите училища, като докторанти и специализанти. Придобиването на статус на студент е формален акт, който настъпва със записването на лицето във висшето училище съгласно чл. 67 от ЗВО. Записването от своя страна е обвързано с успешното полагане на конкурсен изпит и/или класиране в рамките на утвърдения от Министерския съвет брой на приеманите студенти.

Статусът на студент се загубва при отписване, което може да настъпи при успешно завършване на курса на обучение, при напускане или преместване (чл. 74, ал. 1 от ЗВО). Законът предвижда и възможност за временно загубване на статус – при отстраняване от висшето училище за определен срок, което е вид дисциплинарна мярка, налагана при тежки провинения, като предоставяне на неверни данни, системно неизпълнение на задълженията или осъждане за умислено престъпление от общ характер (чл. 74, ал. 2 от ЗВО).

3. Законът за висшето образование в чл. 70 изчерпателно урежда основните права на студентите и докторантите, които могат да бъдат систематизирани в няколко основни групи: академични, социални, права на участие в управлението, права на мобилност и гъвкавост, права на сдружаване и специални права за уязвими групи.

3.1. Академичните права са в основата на студентския статус и са насочени към осигуряване на качествено образование и възможности за интелектуално и творческо развитие. Те включват:

- Право на избор на учебни дисциплини (чл. 70, ал. 1, т. 1 от ЗВО). Това право е ключов елемент на гъвкавостта в обучението и позволява на студентите да формират индивидуална образователна

траектория, съобразена с техните интереси и професионални цели. Условията за упражняване на това право се определят в учебния план на съответната специалност.

- Право на квалифицирана помощ и ръководство (чл. 70, ал. 1, т. 2 от ЗВО). Висшето училище е длъжно да осигури на студентите подкрепа от страна на академичния състав за тяхното професионално-творческо израстване. Това включва консултации, ръководство при разработване на курсови работи и дипломни проекти, както и насърчаване на самостоятелната работа.

- Право на едновременно обучение по повече от една специалност (чл. 70, ал. 1, т. 3 от ЗВО). Законът дава възможност на студентите да разширят своята квалификация, като се обучават паралелно по две или повече специалности или изучават допълнителни курсове. Условията за това се определят от висшето училище.

- Право на участие в научноизследователска дейност (чл. 70, ал. 1, т. 4 от ЗВО). Студентите имат право да се включват в научните изследвания, провеждани във висшето училище, като законът изрично гарантира техните авторски, изобретателски и сродни права, както и правото им на възнаграждение за положен труд.

3.2. Студентите са пълноправни членове на академичната общност и като такива имат право да участват в управлението на висшето училище. Това се изразява в:

- Право да избират и да бъдат избирани в ръководните органи на висшето училище (чл. 70, ал. 1, т. 5 от ЗВО). Законът гарантира студентско представителство в Общото събрание на висшето училище, което е неговият върховен орган на управление. Съгласно чл. 27, ал. 2 от ЗВО представителите на студентите и докторантите трябва да бъдат не по-малко от 15% от състава на Общото събрание. Чрез своите представители студентите участват във вземането на най-важните решения за развитието на висшето училище, включително избора на ректор и приемането на правилника за дейността на университета.

- Студентски съвет като орган за защита на интересите (чл. 72 от ЗВО). Студентският съвет е основният орган за студентско самоуправление. Той се състои от представителите на студентите и докторантите в Общото събрание и има за цел да защитава техните общи интереси. Студентският съвет има редица правомощия, уредени в чл. 73 от ЗВО, като например да прави предложения за въвеждане на нови дисциплини, да участва в управлението на студентските общежития, в разпределението на стипендиите и др.

3.3. Законът предвижда и редица социални права, които имат за цел да осигурят нормални условия за живот и обучение на студентите:

- Право на ползване на студентски общежития, столове, медицинско обслужване и намаления при пътуване (чл. 70, ал. 1, т. 6 от ЗВО). Държавата и висшето училище са задължени да създадат условия за социално-битовото осигуряване на студентите. Това включва възможност за настаняване в общежития, достъп до столове за хранене, медицинско обслужване и преференциални цени за градския и междуградския транспорт.

- Право на ползване на цялата база на висшето училище (чл. 70, ал. 1, т. 6 от ЗВО). Студентите имат право на достъп до библиотеките, лабораториите, спортните съоръжения и другите материални ресурси на висшето училище за целите на своето обучение, научноизследователска, спортна и културна дейност.

- Право на стипендии (чл. 70, ал. 1, т. 12 от ЗВО). Студентите имат право да получават стипендии при условия и по ред, определени от Министерския съвет. Стипендиите могат да бъдат за отличен успех, за социални нужди или за специални постижения.

- Право на кредит за заплащане на такси и/или за издръжка (чл. 70, ал. 1, т. 13 от ЗВО). Законът предвижда възможност за студентско кредитиране, което да подпомогне студентите при покриване на разходите за обучение и живот.

3.4. С цел насърчаване на академичната мобилност и гъвкавост, законът предоставя на студентите следните права:

Студенти ще ползват безплатно учебник по конституционно право

Възпитаници на няколко специалности от Факултета по икономически и социални науки ще могат да ползват безплатно новия учебник на преподавателя по конституционно право от Юридическия факултет доц. д-р Христо Паунов. Изданието, което е в тираж от 200 бр., става възможно благодарение подкрепата на Факултета по икономически и социални науки и до голяма степен е финансирано по успешно реализиран проект. Учебникът по конституционно право ще се предоставя безплатно в електронен вариант на студентите от специалностите „Политология“, „Публична администрация“ и „Национална сигурност“, които изучават тази учебна дисциплина. Книгата на хартиен носител ще бъде предоставена на Централната и специализираните библиотеки на ПУ „Паисий Хилендарски“, на Народната библиотека „Иван Вазов“, както и

на още университетски библиотеки в страната. Като специално приложение към изданието е консолидираната версия на Конституцията на Република България.

„Книгата е предназначена не само за студенти, но и за всички, които се интересуват от въпросите на конституционното право на Република България. Тя може да бъде полезна за практикуващи юристи, държавни служители, журналисти и всички граждани, които желаят да разширят познанията си в тази важна област на правото“, заяви авторът Христо Паунов, който изрази радостта си от ползотворното сътрудничество между факултетите на университета.

Екип от преподаватели от Юридическия факултет на ПУ подготвя и учебник по основи на правото, който ще бъде издаден в 2 тома. Част I, „Публично право“, се очаква да излезе от печат съвсем скоро.

➔ От стр. 4

Права и задължения на студентите

– Право на преместване (чл. 70, ал. 1, т. 8 от ЗВО). Студентите имат право да се преместват в друго висше училище, факултет, специалност, степен или форма на обучение, при условия и по ред, определени в правилниците на съответните висши училища.

– Право на прекъсване и продължаване на обучението (чл. 70, ал. 1, т. 9 от ЗВО). Законът позволява на студентите да прекъснат временно своето обучение по лични или здравословни причини, както и да го продължат след това, без да губят придобитите до момента права.

– Право на ваканция (чл. 70, ал. 1, т. 11 от ЗВО). Студентите имат право на ваканция не по-малко от 30 дни в рамките на една учебна година, което им осигурява необходимото време за почивка и възстановяване.

3.5. Студентите имат право да се сдружават в учебни, научни, културни и спортни общности за защита и удовлетворяване на своите интереси (чл. 70, ал. 1, т. 7 от ЗВО). Те могат да членуват и в международни организации, чиято дейност не противоречи на законите на Република България. Това право е в основата на развитието на активно гражданско общество в рамките на академичната общност и активно международно сътрудничество и обмен.

3.6. Законът за висшето образование обръща специално внимание на студентите от уязвими групи, като им предоставя допълнителни права и облекчения. Съгласно чл. 70, ал. 2 от ЗВО студентите сираци, хората със сензорни увреждания и други с трайни увреждания, военноинвалидите, майките с малки деца и други категории лица имат право на специални облекчения, които се регламентират в правилниците на висшите училища. Тези облекчения могат да включват предимство при настаняване в общежитие, освобождаване от такси за обучение, допълнителни стипендии и др. Освен това чл. 68, ал. 3 от ЗВО предвижда облекчени условия за приемане на тези категории кандидат-студенти.

4. За разлика от правата на студентите, които са изрично и изчерпателно изброени в Закона за висшето образование, техните задължения не са детайлно регламентирани на законово ниво. Член 71 от ЗВО гласи: „Задълженията на студентите, докторантите и специализантите се уреждат в правилниците на висшето училище“. Този подход е израз на принципа на академичната автономия, който дава възможност на всяко висше училище само да определи конкретните изисквания към своите студенти съобразно спецификата на обучението и вътрешния ред. Въпреки тази законодателна делегация могат да бъдат изведени няколко основни категории задължения, които са общи за всички висши училища и произтичат от самата същност на образователния процес и от необходимостта за поддържане на академична дисциплина. Могат да се обособят следните основни групи задължения на студентите:

– Учебни задължения. Това е най-важната категория задължения, която е пряко свързана с основната цел на обучението – придобиването на знания и умения. Тук се включват задълженията за редовно посещение на лекции, семинари и практически упражнения; за навременна подготовка и участие в учебния процес; за явяване на

изпити и други форми на оценяване; за спазване на учебните планове и програми.

– Дисциплинарни задължения. Те са насочени към поддържане на реда и добрите нрави в академичната общност. Студентите са длъжни да спазват правилниците на висшето училище, да не пречат на нормалното протичане на учебния процес, да пазят имуществото на университета и да се отнасят с уважение към преподавателите, служителите и останалите студенти. Тук се включва и задължението за спазване на академичната етика, което изключва всякакви форми на преписване, плагиатство и други нечестни практики.

– Финансови задължения. Студентите са длъжни да заплащат в срок определените такси за обучение. Всички студенти, които ползват обществени, също са длъжни да заплащат съответните такси.

– Административни задължения. Те са свързани с необходимостта от поддържане на актуална информация за студентския статут. Студентите са длъжни да спазват сроковете за записване за всеки семестър, да подават необходимите документи при промяна на лични данни и др.

5. Неизпълнението на задълженията от страна на студентите може да доведе до налагане на различни по тежест санкции. Най-тежката от тях е отстраняване от висшето училище за определен срок, която е уредена в чл. 74, ал. 2 от ЗВО. Основанията за налагане на тази мярка са:

– Предоставяне на неверни данни, въз основа на които студентът е приет във висшето училище, или подправяне на документи за студентското му положение;

– Системно неизпълнение на задълженията по учебния план или правилниците на висшето училище;

– Осъждане на лишаване от свобода за извършено умишлено престъпление от общ характер.

Процедурата по налагане на тази санкция трябва да бъде уредена в правилника на висшето училище и да гарантира правото на студента да бъде изслушан и да представи своите възражения. Решението за отстраняване се взема от ректора на висшето училище и подлежи на обжалване. Освен отстраняването правилниците на висшите училища могат да предвиждат и по-леки дисциплинарни наказания, като забележка или предупреждение за отстраняване.

6. Законът за висшето образование предоставя една сравнително пълна и съвременна уредба на правата и задълженията на студентите в България. Правата на студентите са ясно дефинирани и обхващат широк спектър от академични, социални и граждански аспекти. Задълженията, макар и делегирани на ниво висши училища, са подчинени на общите принципи на законност и академична етика.

В заключение, може да се каже, че балансираното регулиране на правата и задълженията на студентите е от ключово значение за изграждането на качествена и конкурентоспособна система на висше образование. То създава предпоставки за развитието на отговорни и ангажирани млади хора, които са подготвени да посрещнат предизвикателствата на съвременното общество.

ЮБИЛЕЙ
ЮБИЛЕЙ

Представен бе сборник, посветен на 60-годишнината на доц. д-р Златороса Неделчева-Белафанте

„Литературни и езикови простори“ – така е озаглавен юбилейният сборник, посветен на доц. д-р Златороса Неделчева-Белафанте по случай нейната 60-годишнина. В научното издание участват със статии или лирични посвещения общо 33 автори от български и чуждестранни университети.

Гл. ас. д-р Райна Танчева и доц. д-р Веселка Ненкова – съставители и редактори на сборника, който бе представен на 11.07.2025 г., изказаха специални благодарности на проф. д.ф.н. Константин Куцаров, декан на Филологическия факултет, на гл. ас. д-р Росица Декова, редактор на резюметата на английски език, на коректора

Доц. Златороса Неделчева-Белафанте

Гергана Иванова, на отговорника за предпечатната подготовка Георги Ташков, както и на младата художничка Стела Нанева от Националната художествена гимназия „Цанко Лавренов“ – автор на корицата и портрета на доц. Неделчева-Белафанте, поместен в изданието.

В събитието взеха участие проф. д.ф.н. Константин Куцаров, проф. д-р Петър Моллов, доц. д-р Елена Гетова и художничката Стела Нанева, които изтъкнаха научните и човешките достойнства на юбилярката и споделиха своите впечатления от съдържанието на сборника.

„Личният и професионалният път на доц. Златороса Неделчева-Белафанте съвсем категорично могат да бъдат определени като живот между езици и култури, затова избрахме именно това заглавие за въведението към сборника, което съвместно с д-р Райна Танчева написахме“, отбеляза водещата на събитието доц. Веселка Ненкова.

Тук публикуваме предговора към сборника „Литературни и езикови простори“.

ЖИВОТ МЕЖДУ ЕЗИЦИ И КУЛТУРИ

Сборникът, който държим в ръцете си, е специалният подарък, с който искаме да зарадваме нашата обична колега и приятелка доц. д-р Златороса Неделчева-Белафанте по повод на 60-годишния ѝ юбилей – един светъл празник, който възпламенява красотата и великолепието на натрупания житейски опит, придобитите мъдрост и знания и осъзнатото духовно израстване. С него изразяваме своята признателност за приятелството, за прекрасните колегиални отношения, за незабравимите пътувания, за споделените радостни и вълнуващи моменти, както и за преодолените ръка за ръка изпитания през съвместната ни професионална дейност. Пожелаваме на Роси да бъде най-вече здрава, все така усмихната и енергична, търсеща, пробуждаща и вдъхновяваща.

Идеята за сборника се появи съвсем спонтанно по време на един от многобройните и многоминутни телефонни разговори с Роси (всеки от нас може да се похвали поне с един такъв), когато тя спомена, че скоро ще чества своя юбилей. Като познаваме нейния млад дух и излъчване, беше трудно да се повярва, че този момент е настъпил, но пък намерението за съставяне на сборник в нейна чест се зароди мигновено, съвсем непринудено, с искреното желание да бъде сътворен ценен спомен за един обичан и високоуважаван човек.

Запленена от френската литература още като гимназистка в Гимназията с преподаване на френски език „Ромен Ролан“, гр. Стара Загора, тя се превръща в неин неизменен спътник през целия ѝ професионален път. Така, след като през 1988 г. завършва френска филология с магистърска степен във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, започва да работи като учител по френска литература във ФЕГ „Антоан дьо Сент-Екзюпери“, гр. Пловдив. Дълги години преподава френски език и в Алианс Франсез – гр. Пловдив (1992 – 2015). През 1996 г. Златороса Неделчева-Белафанте печели конкурс за асистент по френска литература към тогавашната катедра „Френска филология“ на ПУ „Паисий Хилендарски“ и от тогава до днес посвещава цялата си академична кариера на литературното слово. През 2010 г. защитава дисертационен труд на тема „Наративните структури в няколко романа на Ж. М. Г. льо Клезисо („Протоколът“, „Пустиня“, „Търсачът на злато“, „Онитша“, „Карантината“), с който получава образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия“ (френска литература). Седем години по-късно ѝ е присъдена академичната длъжност доцент с монографичния труд *La voix narrative à la recherche de son*

identité: Nina Bouraoui et Marie Redonnet (2017). Доц. Златороса Неделчева-Белафанте има две специализации по френска литература и теория на литературата във Франция: Париж (1994) и Нанси (2000), както и участие в Международния семинар по френска литература, организиран от Университета в гр. Констанца и Френския културен институт в Букурещ, Румъния (1997). Най-скорошната ѝ специализация е по история на музиката към Университета „Клермон Оверн“ (2024). През 2019 г. тя е избрана за ръководител на Катедрата по романистика и германистика, която оглавява и към момента.

Преподавателската ѝ дейност обаче, както всички знаем, не се изчерпва само с разкриването на достойнствата и великолепието на френската поезия и проза. През последните няколко години тя разпалва любознателността на своите студенти и към литературните шедеври, сътворени на Апенинския полуостров. Изключително респектиращ е броят на дисциплините, водени от доц. Неделчева-Белафанте. В бакалавърските програми с изучаване на френски и италиански език те са следните: Френска литература XIX – XX в., Лингвистика на текста, Творческо-критически методи в преподаването на литература, Стилистика на съвременния френски език, Текстовият анализ в чуждоезиковото обучение, Италианска литература, Автентичният документ в чуждоезиковото обучение (италиански език), Хоспитиране, Текуща практика, Стажантска практика. Не по-малко впечатляващ е и списъкът на преподаваните от нея дисциплини в магистърските програми (ръководител на които отново е тя) към Катедрата по романистика и германистика: Увод в литературна теория, История на френската литература и История на италианската литература. Наред с всичко това доц. Неделчева-Белафанте участва и в квалификационните курсове за учители към Департамента за квалификация и професионално развитие на педагогическите специалисти към Пловдивския университет и е член на изпитни комисии за придобиване на професионалноквалификационни степени.

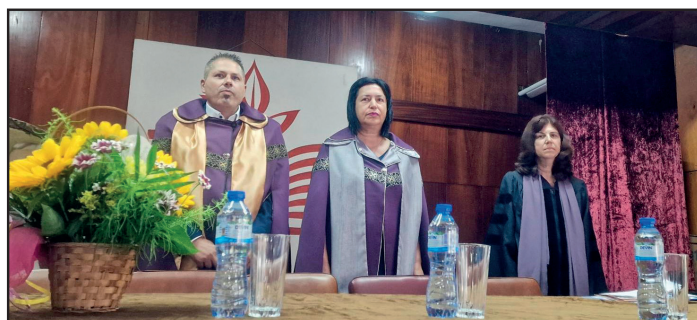
Внушителният брой преподавани дисциплини и отзивчивият нрав на доц. Неделчева-Белафанте неминуемо водят до изграждане на топли и сърдечни отношения между нея и многобройните ѝ студенти. Както самите те споделят, тя не само „осветява пътя им“ из дебрите на филологията, но също така е техен ментор, „водач, просветител“, който „винаги е насреща“, за да откликне на въпроси, външения, тревоги.

Уважавана и високо ценена като изследовател франкофон,

Тържествено бе открита новата учебна година във филиалите на Университета в Кърджали и Смолян

Двата филиала на Пловдивския университет – „Любен Каравелов“ в Кърджали и Филиалът в Смолян, стартираха академичната 2025/2026 година. Церемонията в Кърджали се отличи с особена тържественост поради кръглата годишнина на висшето учебно заведение – институцията отбелязва 65 години от своето възникване и 30 години от преобразуването си във филиал на ПУ „Паисий Хилендарски“.

В приветственото си слово директорът на филиала – доц. д-р Елисавета Семерджиева, насърчи студентите, престъпващи за първи път прага на университетските аудитории, да положат необходимите усилия за усвояването на учебния материал,

Официалните лица при откриване на учебната година в Смолян

както и за формирането си като личности и специалисти. Доц. Семерджиева припомни и думите от студентския химн, според които не бива да подминаваме и веселието, съпровождащо младежките години.

Тържественото откриване на учебната година във Филиал „Любен Каравелов“

Университетското ръководство беше представено от заместник-ректора по международна дейност и връзки с обществеността доц. д-р Борян Янев, който отправи лично пожелание и прочете поздравителен адрес от ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Румен Младенов. Доц. Янев поздрави ръководството и служителите на филиала за успешния образователен процес и постиженията в научноизследователската дейност. Представителите на областната власт в Кърджали също уважиха

➔ От стр. 6

ЖИВОТ МЕЖДУ...

доц. Неделчева-Белафанта се откроява с богат и колоритен изказ, оригиналност на идеите и широк хоризонт на мисълта. Разноцветната палитра на нейните изследователски търсения – от френската литература и наратологията до текстуалната лингвистика и дидактиката на чуждоезичната литература – намира отражение в десетките публикации в страната и в чужбина, в многобройните участия в научни форуми и в безценните помагала с практикоприложен характер.

В нейната богата академична кариера на преподавател, изследовател и не на последно място – на ръководител на катедра, в която се изучават четири езика в над двайсет специалности, изброените научни постижения на доц. Неделчева-Белафанта несъмнено будят възхищение и респект.

По френски изискана, по италиански емоционална и по български сдържана, Роси, както я наричаме ние – всички нейни приятели, е прекрасен човек и колега, който с дипломатичност, усмивка и сговорчивост преодолява ежедневието предизвикателства. Отзивчива и подкрепяща, добронамерена и търпелива, отговорна и справедлива, състрадателна и разбираеща, тя успешно успява да балансира между бакалаври и магистри, дипломанти и докторанти, конференции и събрания, програми и учебни планове, катедра и колеги, семейство и домашни любимци.

Честит юбилей, Роси! От тези останали зад гърба ти шейсет години можеш само да си доволна! Нека предстоящите да бъдат поне толкова успешни и достойни, колкото и изживените досега!

Гл. ас. д-р Райна ТАНЧЕВА, доц. д-р Веселка НЕНКОВА

церемонията. Г-жа Нермин Мехмед отправи поздравление от името на кмета на община Кърджали г-н Ерол Мюмюн. Своята подкрепа и желание за по-нататъшно успешно сътрудничество с Филиал „Любен Каравелов“ засвидетелстваха и директорът на училище „Петко Р. Славейков“ – г-жа Маргарита Демирева, както и заместник-директорът на СУ „Отец Паисий“ – г-жа Иванка Димова.

Празничната програма продължи с музикални произведения за пиано, изпълнени от талантливите и всеотдайни възпитаници на г-жа Светла Дамакова – преподавател по музика във филиала.

Във филиала на Пловдивския университет в Смолян директорът проф. д.ф.н. Елена Николова се обърна към първокурсниците, които за първи път прекриват прага на академичния дом, съграждан с много любов и търпение в продължение на близо 65 години. Проф. Николова подчерта, че филиалът на ПУ е утвърдена институция с дългогодишна история и традиции предимно в педагогическото образование. Преди 28 години смолянският учителски институт се присъедини към структурата на Пловдивския университет като негов филиал, превръщайки се в неделама част от академичната общност на най-големия университет в Южна България. През годините Филиал – Смолян се утвърди като уникално научно-образователно средище, авторитетна институция, спечелила доверието на обществеността и работодателите, допълни още проф. Николова. Приветствие от името на ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Румен Младенов отправи проф. д-р Пламен Стоянов, заместник-ректор по учебната дейност. Проф. Стоянов благодари на всички служители за професионализма и всеотдайността, с които работят, за да подготвят бъдещи специалисти в широката палитра от професионални направления. Пожела на студентите здрава и нова успешна година. Гости на тържеството бяха и Никола Запryanov – началник на Районното управление на образованието, и проф. д-р Слави Любомиров – заместник-декан на Физико-технологичния факултет на ПУ – база Смолян, и председател на Съюза на учените в България, клон Смолян.

От името на студентите приветствие произнесе Петя Благоева от втори курс, специалност „Начална училищна педагогика и чужд език“, а тържеството завърши с художествено-музикален поздрав на ученици от 5. и 6. клас на ОУ „Иван Вазов“.

Ръководствата и преподавателският състав на двата филиала имат пълното основание да посрещнат с оптимизъм предстоящата учебна година. Повече от половин век филиал „Любен Каравелов“ в гр. Кърджали дава своя принос за изграждането и квалифицирането на педагогическите кадри в Източните Родопи. Приемът в шестте бакалавърски програми на Филиала е изпълнен 100%. В деветте бакалавърски специалности във Филиал – Смолян, към момента се обучават над 400 студенти в четири професионални направления, оценени високо от Националната агенция за оценка и акредитация. Първокурсниците във филиала са над 100, като приемът по хибридните педагогически специалности и по специалността „Маркетинг“ продължава до попълване на единичните незаети места.

Подписан бе договор за сътрудничество между Пловдивския университет и Българската телеграфна агенция

На 30 септември 2025 г. между Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Българската телеграфна агенция, представлявани съответно от ректора проф. д-р Румен Младенов и генералния директор Кирил Вълчев, бе подписан договор за сътрудничество. Договорът предвижда системни публикации за дейността на университета, като част от статиите ще бъдат превеждани и на английски език. От друга страна, агенцията разчита да се намерят стажанти от университета, които после да останат на постоянна работа в БТА.

Проф. Румен Младенов и г-н Кирил Вълчев при подписването на договора за сътрудничество

След подписването на документа за партньорство между двете институции проф. Младенов се обърна към директора на БТА с думите:

„Уважаеми г-н Вълчев,

Удовлетворен съм от сключването на договора за сътрудничество между Пловдивския университет и Българската телеграфна агенция – медия, създадена преди повече от един век. Една устойчива и принципна информационна агенция, за която в държавата ни има отделен закон.

Въпросът за дезинформацията и лъжливите новини е особено актуален в нашето съвремие. Похвално е, че през цялото си съществуване Българската телеграфна агенция винаги е държала на важните журналистически принципи, заложили в нейната мисия и визия.

Пловдивският университет цени високо усилията на Българската телеграфна агенция от последните години да се превърне на практика в обществена, а не само държавна медия. Смятам, че подобни сътрудничества успешно подпомагат усилията на всички държавни институции. Неслучайно Българската телеграфна агенция е партньор на толкова много университети, общини и други важни структури. Българската телеграфна агенция е една от най-дълголетните действащи медии в България и е трибуна за постиженията на нашите висши училища, при това обективно и без компромиси. Защото това е функцията на медията – да бъде коректив, а не само проводник на информация.

Разбира се, както Пловдивският университет, така и Българската телеграфна агенция функционират в пазарна среда и няма как да пренебрегнем това. Имаме конкуренти, но същевременно и партньори. Медиите винаги ще се борят за своите аудитории, а висшите училища – за повече кандидат-студенти. В нашата алма-матер обаче силно вярваме, че постиженията, знанието и обективността

са общите принципи, по които с Българската телеграфна агенция гледаме на света и които се нуждаят основно от публичност и разгласа.

Убеден съм и непрекъснато работя за това Пловдивският университет като втората по престиж и брой студенти учебна институция в страната винаги да разчита на постиженията на преподавателския си състав, както и на авторитета на своите бивши и настоящи студенти. Ние залагаме на качественото образование, на съвременната научноизследователска дейност и добрата материална база, на положителния

публичен образ и на възможностите, които предоставяме за развитието на младите хора. Стремим се да представяме нашите успехи пред медиите и обществеността, без да се натрапваме и без посланията ни да са контролирани, още по-ясно казано – без да са платени. Въпреки конкурентната среда убеден съм, че платените рекламни съобщения в стил „ослепителен блясък“ не са подходящи за един храм на образованието, какъвто ежедневно градим в Пловдив.

Отново благодаря за това сътрудничество, от което смятам, че ползата ще е взаимна, както и че тя ще е изцяло в името на обществеността“.

Г-н Кирил Вълчев също изрази своето задоволство и отбеляза, че подписаното споразумение има особено значение, защото Пловдивският университет е втори след Софийския университет „Св. Климент Охридски“ не само по големина, но и като присъствие в българския обществен и образователен живот.

Генералният директор на агенцията подари на ректора разпечатка на статия, публикувана от БТА през 1961 година, в която е поместена новината за създаването на Пловдивския университет, както и още няколко материала от 70-те години, които са свързани с дейността на университета. По този повод г-н Вълчев заяви: „Като Ви подарявам тези извадки от нашите архиви, да напомним, че Вашият патрон казва, че да се познават случилите се по-рано в този свят неща и делата на ония, които са живели на земята, е не само полезно, но и твърде необходимо. А ние пък трябва да се погрижим бъдещите поколения да имат свидетелства, какво е правил университетът. Днешните новини се превръщат в история утре“. Той подари на проф. Младенов и юбилеен брой на списание *ЛИК*, което чества своята 60-годишнина, медала на Монетния двор на Българската народна банка и пощенската марка, издадена от „Български пощи“ по случай 125-годишнината на БТА.

Посрещнахме чуждестранни студенти от девет държави

„Еразъм“ студенти от Чехия, Германия, Полша, Грузия, Украйна, Румъния, Италия, Испания и Португалия стартираха мобилност за обучение по програмата „Еразъм+“ през зимния семестър на 2025/2026 академична година в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Ориентационните дни, организирани от отдел „Международно сътрудничество“, и този път помогнаха на чуждестранните студенти да се адаптират по-лесно в обстановката.

Екипът на отдел „Международно сътрудничество“ посрещна входящите студенти на 29 септември в зала „Компас“. Те бяха запознати с историята на България и Пловдив, структурата и дейността на институцията, условията на

На стр. 9 ➔

Чуждестранните студенти се запознаха с историческите забележителности на Пловдив

Студенти от два факултета участваха в младежки обмен по програмата „Еразъм+“ в полския град Бжозов

От 22 август до 1 септември 2025 г. в югоизточния полски град Бжозов, Подкарпатско войводство (разположен близо до границите с Украйна и Словакия), се проведе дейността по проекта „Be part of the nature“, част от международната програма „Еразъм+“, ключова дейност 1, „Младежки обмен“. Домакини на събитието, в което взеха участие 40 младежи от България, Румъния и Полша, бяха организаторите от фондация *Stowarzyszenie wspierania w rozwoju – Poza Horyzont*, начело с г-жа Beata Szostak и г-жа Dorota Prokopska-Oleniacz, както и Adam Mileways, фасилитатор на проекта. Работният език бе английски.

Включиха се студенти от Философско-историческия и от Филологическия факултет на Пловдивския университет, като това беше първият „Еразъм+“ проект за българската група, избрана след проведена селекция от страна на ръководителя на проекта доц. д-р Борислава Петкова от ФИФ. Положихме много усилия в самата подготовка за участието, като следвахме насоките на доц. Петкова, за което ѝ благодарим най-сърдечно!

В следващите редове искаме да опишем от първо лице преживяването си през тези десет дни. За нас това беше не само проект, а нещо много повече, което няма да забравим никога, и се надяваме да убедим поне един колега, който ще прочете тази статия, да се замисли и да даде шанс на възможностите, които предоставя за младежки обмен програмата „Еразъм+“.

За реализиране на основната цел на проекта – да подновим общуването си с природата, провинциалният Бжозов беше изключително подходящо място със своите малки улици и кокетни магазини, добре поддържани къщи и дворове, прекрасни пейзажи и спокойна обстановка.

Ежедневно провежданите работилници бяха насочени към връзката ни с природата и самите нас, като всяка от трите групи трябваше да организира няколко уъркшопа – от концептуализирането на идейния проект до подготовката и самото реализиране.

Полската група проведе два уъркшопа. Първият бе на тема „Креативни начини за разпространение на знания за екологията“, в който всички участници обединихме усилия за придобиването на нови знания и умения в областта на екологията. В „Мотивационна работилница“ проведохме дискусии, свързани с персоналните подходи към мотивацията, пътищата към (себе)усъвършенстване, излизане от т.нар. „зона на комфорт“ и др.

Българската група положи много усилия в подготовката и реализирането на три уъркшопа. В „Работилница за бавен живот“ акцентирахме върху техники и методи за медитация, осъществяване на пряка връзка с природата чрез използване на методите на лендърта. Всички участници бяха насочени да изработят своя триизмерна картина, използвайки наличните

Участници в една от творческите работилници

в природата материали. Специално жури оцени лендарт произведенията и награди трите най-добри.

Уъркшопът „Ъпсайклинг“ беше истинско предизвикателство както за организаторите, така и за участниците. Всеки трябваше да даде нов живот на вече употребявани предмети от бита (пластмасови бутилки, кенчета и пр.), придавайки им не само нова форма, но и ново предназначение. В края на работилницата се появиха няколко несесери и моливници, саксии и дори един воден пистолет. Най-важното, което успяхме да направим, е да мотивираме своите връстници да се опитват да прилагат по-често подобни нестандартни подходи в своето всекидневие и така да намалим поне малко отпадъчната пластмаса.

Последният уъркшоп, организиран от нас, беше на тема „Истинска връзка със самия теб и с околните“. Тук се изискваше по-индивидуален подход, защото всеки от участниците беше подканен да разкрие себе си (поне отчасти), като представи своя ценна вещ и разкаже нейната история.

Колегите от Румъния проведоха три уъркшопа: „Химически състав на лекарствата и храната“, „Природни лекарства“ и „Вкусно и здравословно“. С лечебните свойства на някои растения, характерни за полската природа, се запознахме по време на следобедната разходка в близката гора, където водачите ни демонстрираха познанията си за билките и за тяхното приложение в медицината. В последния уъркшоп дискутирахме какво означава да си здрав и с каква храна зареждаме телата си. Много ни хареса, че в повечето работилници се формираха произволни екипи, защото така имаше възможността да опознаем голяма част от участниците.

Организаторите на проекта отделиха три вечери, посветени на историята, културата и кулинарията на България, Полша и Румъния. Всяка група беше подготвила кратка презентация, куиз с награди и малки сувенири, както и вкусни кулинарни изкушения, традиционни за съответните държави, които бяха чудесно допълнение към натрупаните спомени, нови запознанства и истински приятелства.

За нас тези десет августовски дни предоставиха едно прекрасно изживяване, наситено с много нови емоции. В този малък провинциален полски град се преплетоха славянското и балканското, давайки възможност да се насладим на времето, прекарано заедно, да научим нещо повече не само за другите, но и за самите себе си. Няма нищо по-хубаво от това да си в една общност с прекрасни хора, които правят дори и обикновените неща специални.

Мария ЙОРДАНОВА – 3. курс, спец. „Културен туризъм“
Мариела ГЕОРГИЕВА – 4. курс, спец. „Английски език и културно наследство“

От стр. 8 ➡

обучение и използване на университетските общезития и възможността за изучаване на български език в Пловдивския университет.

На срещата присъстваха и „Еразъм“ координатори и техни представители, които ориентираха студентите по-детайлно в учебния процес и разписанията по факултети.

Експертите от отдел „Международно сътрудничество“ разведоха гостите из сградите, библиотеките и центровете на университетата.

Програмата на ориентационните дни продължи на 30 септември с разходка из центъра на Пловдив. Студентите се запознаха отблизо с културно-историческото наследство на града, както и с основните административни пунктове, които ще им бъдат необходими по време на техния престой тук.

Предстои и кратка екскурзия, която ще позволи на студентите да опознаят и богатството на региона около Пловдив.

Три приказки с отложен край

Проф. д.ф.н.

Клео ПРОТОХРИСТОВА

Втората от споменатите в заглавието три приказки, предвестена от **замлъкването**, обявено, преди да прекъсне първата, ще разкаже за един от оскъдните на брой проблеми, останали недогледани от критиката за „1001 нощ“ – присъствието или отсъствието на глас в ситуациите на разказване, разиграни в сборника.

Контекстуалната рамка, спрямо която би следвало да се положат следващите разсъждения, е определена от прехода от устност към писменост в арабската култура. Както е добре известно обаче, процесът на съставяне на „1001 нощ“ е извънредно продължителен – приказките в най-ранния вариант, произхождащи от Индия и Персия, са били преведени на арабски в началото на VIII век; през IX и началото на X към него са прибавени арабски приказки от Ирак; малко по-късно са инкорпорирани други, по-ранни, но независими сказания или приказнични цикли, а от XIII век нататък са били добавяни нови приказки, вече на територията на Сирия и Египет. Поради тази разнородност на отделните му съставки, която в повечето случаи е причина и за тяхната разнотипност, сборникът демонстрира извънредно сложно съотнасяне между практиките и аксиологиите на устност и писменост.

Същевременно налице са отделни сравнително ясно различни традиции, на първо място между които е тази, че за арабската култура характерни са мъжете разказвачи и поради това в „1001 нощ“ устността се представя като предимно мъжка територия (като особено изразителен пример ще спомена Багдадския бръснар, който с влудяваща изобретателност успява да държи слушателите си с верижното разказване на все нови и нови приказки, вписани една в друга). Впрочем приказките, които Шахразад разказва, илюстрират върно това положение – разказвачи на вставените приказки са главно мъже и по-рядко жени. Оказва се, че „проектът Шехерезада“ стои някак в противоречие с културноисторическия си контекст. От друга страна обаче, при един от устойчивите микросюжети на приказките, който бих назовала „демонстрация на ученост“, като протагонисти се изявяват най-вече млади жени, които не само изумяват мъжете, пред които демонстрират своята смайваща образованост, но и успяват да ги преборят във възникналите интелектуални сблъсъци (включително и с игра на шах).

Отвъд тази си базисна разколебаност картината на разказването, представена в сборника, съдържа и ред други озадачаващи подробности, на първо място между които е отсъствието на толкова същностната за установката на устност комуникация между говорител и слушател. За реакциите на Шахриар през определящата част от въпросните нощи не научаваме почти нищо освен единичното му признание, че е започнал да съжалява за невинните девичи, които е погубил, направено още през 179-а нощ (I, 415),¹ и също голия факт, че ексекцията бива отлагана всяко следващо зазоряване. Не научаваме много и за самата Шахразад, освен за разказваческия ѝ талант, очевидно подплатен с интелигентност и образованост. Нищо не разбираме и за гласа ѝ, решаващ фактор в ситуацията на устност, особено с оглед на предполагаемия му еротичен ефект. Което е странно, особено предвид обстоятелството, че при разиграните в приказките ситуации на разказване акустичният компонент по принцип играе много съществена роля, особено в случаите с жени разказвачки (ето един пример: „Гласът ѝ бе като звука от отварянето на райските порти от Ридуан, думите, които излизаха от устните ѝ, звъняха като скъпоценни камъни“, II, 813). Често акцентът върху гласа на разказвача е подсилен с вставянето на поетически фрагменти или дори

Проф. Клео Протохристова

Предлагаме ви откъс от пленарния доклад на проф. д.ф.н. Клео Протохристова, изнесен на юбилейната конференция, посветена на 30-годишнината от създаването на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание, и приветствие от доц. д-р Юлия Николова. Конференцията се проведе от 2 до 4 юли 2025 г. под надслов „1001 нощ“.

Проф. Протохристова е първият ръководител на катедрата, а с доц. Николова са сред първите преподаватели във Филологическия факултет на Пловдивския университет.

цялостни творби, които в много случаи са изпълнени като песни и с инструментален съпровод.

Несъмнено е, че спрямо омагьосващата звукова палитра, разгърната в самите приказки, разказването на Шахразад се представя като отчайващо безгласно. Това несъответствие е прелюбопитно и поне доколкото мога да се доверя на досегашните си проучвания, не е било разпознато като проблем, но пък несъмнено предполага специален интерес. Ако съобразим и обстоятелството, че в немалка част от многобройните нощи тя разказва само по един, при това не особено интересен епизод от поредна приказка (напр. между 381-вата и 403-тата нощ), а и откровената скука, която предизвикват ред други нейни словесни изпълнения, забележителното търпение на Шахриар изглежда доста неправдоподобно, освен ако не предположим извънредно високата ефективност на предполагаемите компенсации, които разказвачката му предоставя в останалата част от съответните нощи.

Още по-провокативно изглеждат коментираните странности, ако ги положим в съпоставителна перспектива спрямо аналогичната културна ситуация в Древна Гърция. Изходното различие, което е задължително да бъде упоменато, е, че там, както е добре известно, преходът от устност към писменост се осъществява в относително компактен период от време, а неизбежният драматизъм, който го съпровожда, както и производните аксиологически измествания, е съсредоточен основно в границите на V век пр. Хр. При това напрежението, породено от прехода, е добре документирано – както в по-късни тестове, като диалозите на Платон, така и синхронно, в произведенията на атическата трагедия.

Като алтернатива на устното слово, все по-решително налагаща се с претенцията да бъде негов материален и по-качествен еквивалент, писмеността поражда там активна съпротива. Редом със страха, че обезсилва паметта – фундаментална ценност за устната култура, дълго след проникването и установяването на писмото като основен модус за предаване на знание в най-различни области на старогръцката култура по отношение на него се съхранява традиционната нагласа то да бъде обект на подозрения. В резултат на едно от тези подозрения „графичното пространство“ на буквеното слово се превръща в конвенционална метафора за скритата сфера на емоционалния живот. Основният фактор, обуславял подобна символизация, е охранителната тенденция на устната култура да свързва писането с частно, тайно или измамно съобщение, предимно с еротичен характер, поради което то се възприема като концентрирана форма на убеждаване и прелъстяване. Подплатяващата логика на тази негативна аксиологизация е дълбокото недоверие към визуалния характер на писмото, защото, възприемано чрез зрението, писмото използва същия канал, който е приоритетен за Ерос. Оттам то започва да се свързва с прикритата любов и тайното желание, мислени като присъщи на жените, а оттам – и с тайни или измамни женски съобщения, най-вече с еротичен характер. Изразителна илюстрация на този ценностен конфликт предлага Еврипидовата трагедия „Иполит“, където Федра, преди да се самоубие, оставя писмо за Тезей, в което, прикривайки собствената си пагубна страст към Иполит, обвинява доведения си син, че я е изнасилвал. Безгласното ѝ послание върху плочките ще се окаже по-убедително от изречените на глас, очи в очи, преки обяснения между баща и син, за да доведе в крайна сметка до трагическата катастрофа.

Обвързването на писането с присъщите на жените коварство, измама, прикрита страст и всевъзможни други насилия върху исти-

¹ Позоваванията и цитатите са по изданието „Хиляда и една нощ. Арабски приказки в два тома“, превод: Киряк Цонев и Славян Русчуклиев. София: ИК „Труд“, 2023.

ДОЦ. Д-Р ЮЛИЯ
НИКОЛОВА

И още много 1001 дни и нощи

Уважаеми колеги,

От сърце ви честитя 30-годишнината от създаването на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание!

Преди петдесет и две години, през септември 1973 година, четирима колеги, без дори да разберем смисъла на историческия акт, се оказахме първите новоназначени асистенти, превърнали се в родоначалници на филологическите специалности в Пловдивския университет. Трима от тях все още сме живи!

От тогава до днес филологическото дърво пусна дълбоки корени и разлисти множество клонки. Преди тридесет години т.нар. Литературна катедра се профилира като Катедра по българска литература (по-късно към нея се присъединиха и колегите по методика на литературата) и Катедра по история на литературата и сравнително литературознание. Кръстница на последната бе Клео Протохристова. Разделянето не бе строго систематично. Така е и до днес – често колеги от една и съща специалност работят в избраната от тях катедра. Но това не попречи всяка

Доц. Юлия Николова

от тях да има собствен свой облик и свой принос в науката! Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание и до днес включва лекционни курсове преди всичко като история на литературата (Детска литература, Български фолклор, Българска възрожденска литература, Българска литература от Освобождението до Първата световна война, История на западноевропейската литература). Чест прави на днешните колеги амбицията тя действително да отговаря напълно на идеята да бъде катедра и за сравнително литературознание. Програмата на подготвената през тази година юлска конференция действително потвърждава този факт.

В катедрата, празнуваща тези дни своята тридесетгодишнина, прекарах деветнадесет години. Имам много спомени – пъстри, но мили, много мили! В тази катедра работих с десетина мои бивши студенти, заели достойно преподавателски места (някои от тях – вече в пенсионна и предпенсионна възраст). В нея защитиха и четиримата мои докторанти. Помогнах и на още една докторантка да завърши дисертационния си труд след смъртта на научния й ръководител. Чрез лекциите си през този период имах връзка с много студенти и дипломанти. С някои от тях продължавам да си пиша и днес! Това са незабравими мигове, които остават за цял живот! И макар да казват, че „старостта е отдалечаване от видимостта“, откъсване от динамиката на случващото се сега, не съм ви забравила. Все още живея с вашите надежди и интереси.

Желяя ви прекрасен празник! Обичам ви! И още много 1001 дни и нощи се радвайте на живота и на постигнатото!

Прегръщам ви! Ваша: доц. д-р Юлия Николова

➔ От стр. 10

Три приказки с отложен край

ната при прехода от устност към писменост в старогръцката култура, хвърля обективизираща светлина върху аналогичната, макар и значително по-късна, ситуация от „1001 нощ“. Защото там, напротив, по достатъчно отчетлив начин изговарянето на „правдивото слово“ е делегирано с предимство на Шахразад. Истината, противопоставена на лъжата, чийто пропонент са мъже, изговарят и други жени. Същевременно обаче в преобладаващите случаи жените са тези, които лъжат и трябва да бъдат разобличени.

Що се отнася до писмата, обичайно те назовават истината, която по правило се отнася до любовна страст. Но тези, които се домогват до обекта на желанието си с писмени послания, са основно мъжете. Отговорът, ако го има, може да съдържа признание за взаимност, по-често обаче с него те биват отхвърлени, което предизвиква следващи, многобройни размени на писма, отвеждащи към развързка в отношението. Очевидна е равнопоставеността на мъже и жени по отношение на писмената комуникация. Тъй като в ход е своеобразно надиграване, критериите за истина и лъжа стават нерелевантни. И жените, и мъжете изписват твърдения, единственото изискване към които е да притежават ефективна убедителност.

В сборника обаче се разказва и една прелюбопитна история, в която женско писмо, предназначено да прелъсти обекта на желанието и отхвърлено с възмущение от него, е последвано от вероломно устно обвинение, неподлежащо на опровержение. Със сигурност се досещате, че тя преповтаря казуса с Федра и Иполит, но в този случай, обратно на Еврипид, истината е назована в писмо, а изговореното е клевета. И най-забавното е, че интригата е виртуозно удвоена. Става дума за приказката за Амджад и Асаад, вставена в „Приказка за Камар Аз-Заман. Сина на Цар Шахраман“. В нея се разказва за синовете на един цар от двете му жени. В Амджад се влюбва майката на Асаад, а в него пък – майката на Амджад. Веднъж царят тръгва на лов и възлага на синовете си да управляват вместо него, като се редуват ден по ден. Майките използват отсъствието му и всяка изпраща на сина на другата писмо с признание в любов. И единият, и другият реагират с възмущение, убиват приносителите на тайното писмо и така се лишават от свидетели. После признават един на друг за случилото се и от срам решават да го запазят в тайна. Когато царят се завръща обаче, всяка от жените наклеветява сина на другата, че се е опитал да я изнасили, и повярвал на клеветите, царят заповядва синовете му да бъдат убити. За щастие, както става в приказките за

разлика от трагедиите, синовете са спасени, а по-късно и вероломните жени получават наказанието си.

Аксиологическа разколебаност личи и при противопоставянето между визуално и акустично в приказките. Ето две активно противоречащи си твърдения, изписани в стихове: „Любовта в началото е капка нищожна, / но изпълни ли окоето – става тя море огромно“ (2, 377) и „Аз само чух за тебе – / без да те видя, влюбих се с охота, / понякога ухото / при влюбването изпреварва и окоето“. Но пък след това отново: „Защото, да си чул, не е, като да си видял“ (1, 610). А и следното: „...Както не разбираш нищо от науки, дори без да знае да чете книги, по волята на Всевишния той вече познавал всички науки, станал известен учен, прочул се с мъдростта си...“ (1, 813). Но пък в „Приказка за Сейф ал-Мулук и Бадиат а-Джамал“ за търсенето на „история, каквато никога не е чувал“, са подбрани мамелюци, които **умейт да четат и пишат**, единият от които намира прочут шейх разказвач, слуша приказките му, плаща му за желаната приказка, която не присъствала в постоянния репертоар, срещу което получава **книга**, от която да я препише. Преписването е финализирано с **редакция** от шейха, а след това идва и предупреждението да не **я разказва** „на път и кръстопът“, а да **я чете** само на „царе, емири и везири“ (2, 392 – 393).

Същата фрапираща непоследователност в аксиологикациите на устност и писменост се проявява и във финалния текст от сборника „така минали хиляда и една нощи“, където след хепиенда със сватбата на Шахриар и Шахразад „царят извикал **разказвачи и преписвачи** и наредил **да запишат** от начало до край всичко, което му се било случило с жена му“. Съвършено ясно е, че все още диференциацията между „разказвачи“ и „преписвачи“ не се е състояла. Защото в предпоследния параграф се споменава, че „след време“ зацарувал „цар умен и справедлив, проникателен и **книголюбив**“, който намерил в хазната странната история, записана в тристот книги, и като ги изчел една по една, наредил да **я „препишат и пръснат след всички страни и народи“**. Дал ѝ и заглавие, което е един от най-сигурните знаци за окончателното установяване на писмена култура.

Така очертаната драма от преборването между устност и писменост подлежи на по-сериозно и задълбочено осмисляне, но тук ще спра, за да започне следващата приказка, чието начало вече прозвуча, защото става дума за музиката и музикалните инструменти, които съпровождат разказването в сборника.

Преподаватели от Филологическия факултет взеха участие в Седемнадесетия международен конгрес на славистите в Париж

Сред най-значимите събития в научния свят и в славистиката в частност безспорно са международните конгреси на славистите, провеждани от почти век насам в различни европейски държави. Присъствието на събитие от подобен мащаб е възможност за участниците да се срещнат с колеги и да обменят идеи по важни проблеми на лингвистиката и литературознанието и да очертаят нови изследователски посоки.

От 25 до 30 август 2025 г. в Сорбоната в Париж (Франция) се проведе Седемнадесетият международен конгрес, организиран от Международния комитет на славистите. Във форума се включиха близо 900 участници от 43 държави от различни континенти, като значително бе присъствието и на филолози от България. Пловдивският университет бе представен от седем хабилитирани преподаватели от Филологическия факултет: проф. д. ф. н. Жоржета Чолакова (катедра „Славистика“) с доклад на тема „Меланхолията като философия на Романтизма в славянски контекст. Симптоматика на поетическия дискурс“, проф. д. ф. н. Иван Русков и проф. д. ф. н. Татяна Ичевска (Катедра по история на литературата и сравнително литературознание) със съвместен доклад на тема „Югът на родното място и проблемът за преселението“, проф. д-р Красимира Чакърва (Катедра по български език) с доклад на тема „Българското прилагателно отрицание в общославянски контекст“, доц. д-р Димитрина Костадинова-Хамзе (катедра „Славистика“) с доклад на тема „Стереотипизация на мъжо-женските отношения (с примери от полския и българския паремийен фонд)“, доц. д-р Юлиана Чакърва (Катедра по руска филология) с доклад на тема „Транспониране на концепта ТОСКА в преводите на Ф. Достоевски на български език“ и доц. д-р Енчо Тилев (Катедра по руска филология) с постер на тема „Категориалност и некатегориалност в конституирането на езика“.

Тържественото откриване на конгреса се състоя във Филологическия факултет на Сорбоната, а пленарните доклади, изнесени от Борис Акунин, Джована Броджи, Жорж Ниво и Александър Лома, очертаха проблемите на

Пловдивската група след откриването на конгреса

славистиката в съвременния свят с оглед на различните конфликти в някои славянски страни, като първопричините за това бяха обяснени от историческа перспектива. Направен бе и хронологичен преглед на славистичните конгреси, за да се открият по-ясно все още нерешените проблеми пред славянското езикознание и литературознание. Приветствие към всички присъстващи отпрати председателят на Международния комитет на славистите Наталия В.

Берницкая (Франция).

През първия ден на форума бе открита и изложбата с книги, представяща издания от различни държави, като българското участие бе най-внушително. Своята научна продукция представиха много висши училища от България, както и Институтът за български език и Институтът за литература при Българската академия на науките.

Докладите на пловдивските участници бяха включени в различни секции: „Теоретични и методически аспекти при граматичното описание на славянските езици“, „Психо- и невролингвистика. Лингвистична културология“, „Екзод, експулсиране, миграция, емиграция в славянските литератури и култури“, „Религиозната, философската и политическата мисъл на славяните“, „Междуславянски и славянски/неславянски преводи“, и бяха представени от авторите на френски (Ж. Чолакова, Д. Хамзе) и на руски език (К. Чакърва, Ю. Чакърва, Т. Ичевска и И. Русков), предизвиквайки интереса на присъстващите изследователи от различни славистични центрове. В предпоследния ден от форума според предварително изготвената програма своя постер представи и доц. д-р Енчо Тилев. Особено ползотворни бяха научните дискусии в края на всеки конгресен панел, в рамките на които прозвучаха задълбочени коментари и въпроси, създадох се нови колегиални контакти.

По време на церемонията по закриването на авторитетния славистичен форум бе обявено, че следващият конгрес ще се проведе в Прага през 2029 година. Той ще бъде посветен на 100-годишнината от провеждането на Първия конгрес и на 200-годишнината от кончината на основателя на славянската филология Йозеф Добровски.

Лятна академия за бъдещи проектни мениджъри

Бакалаври и магистри от различни специалности на Факултета по икономически и социални науки към Пловдивския университет се включиха активно в първата Лятна академия по управление на проекти Students' Summer Project Management Academy в Бургас. Повечето от възпитаниците на факултета покриха изискванията за придобиване на международен сертификат на PMI (Project Management Institute). В рамките на лятната академия участниците преминаха онлайн курс с подготвителни материали, както и двудневен семинар с интерактивни симулации на игри за управление на проекти. Накрая студентите положиха сертификационен изпит.

За Факултета по икономически и социални науки беше удоволствие да подкрепи млади хора, които инвестират в своето бъдеще, като предприемат първите стъпки към професионално сертифициране и кариерно развитие. Винаги

Момент от работата на академията

се стремим да създаваме благоприятна среда за обучение, израстване и успешна реализация в избраната професионална област, коментира деканът на ФИСН доц. Маргарита Русева.

Форумът в Бургас се реализира благодарение на успешното сътрудничество между PMI – България, Студентския клуб на PMI – България, Софийския университет и неговия филиал в Бургас, Пловдивския университет със съдействието на Професионалното училище по компютърно програмиране и иновации в Бургас.

Два форума за студенти и докторанти по право

Докт. Васил ИЛИЕВ

В периода между 3 и 5 септември 2025 г. се проведеха двата традиционни за факултета ежегодни научни форума – дванадесетата Студентска юридическа научна академия (СЮНА) и четвъртото Докторантско училище (ДУ). Чрез тях се подпомагат и насърчават творческите способности на студентите и докторантите по право. При СЮНА е застъпен и състезателният елемент.

Форумите предоставят благоприятната възможност за непосредствен контакт и непринуден обмен на идеи между юристи от различни поколения – студенти, докторанти и техните преподаватели. Участващите в провеждането на СЮНА и ДУ преподаватели са водещи в страната и познати в чужбина изследователи. Не на последно място, студентите и докторантите могат да полюбопитстват и надзърнат „зад завесата“ съответно на ДУ и СЮНА и да се поинтересуват от това какво правят техните колеги.

Форумите са така организирани, че протичат едновременно в няколко дни, при откъсване от традиционната университетска атмосфера и забързано ежедневие. През тази година събитията се проведеха на приятно място – в Университетската творческа база на ПУ в к.к. Пампорово.

Четвъртото Докторантско училище

В занятията на Докторантското училище водещи лектори бяха преподавателите от Юридическия факултет доц. д-р Димитър Топузов – научен секретар по развитие на академичния състав и докторантури, и доц. д-р Екатерина Салкова. Те представиха презентации за законовата рамка и административните процедури, свързани с провежданите докторски програми, както и за правилата и изискванията при писане на научна статия и дисертация. Обърна се внимание на академичната етика, както и на важноста от приложение на индивидуален подход, който да съпътства цялостната работа на докторанта и отношенията между него и научния ръководител, между него и обучаващото звено. Презентациите имат за цел да улеснят цялостната работа на докторантите и им помагат да я доведат до успешен завършек.

Докторантите имаха възможност да споделят и обменят опит и идеи по изследваните от тях теми, да се опознаят и създадат една неформална общност. Това, заедно с поднесените знания и споделения личен опит, е сериозен стимул за всички участници да разгърнат своя потенциал или най-малкото – да повишат мотивацията си за работа. ДУ протече в дух на добронамереност и приятелство, като накрая всеки от докторантите получи сертификат.

Участниците в Докторантското училище

Дванадесетата Студентска юридическа научна академия

Академията насърчава студентите да развиват своите изследователски умения извън задължителните учебни занятия. Заявилите желание за участие преминават през обучение по методология на научното изследване, след което представят научен доклад по предварително заявена от тях тема. Форумът дава възможност на студентите да подобрят своите умения в сферата на академичното писане и презентиране с възможност да отговорят на зададени въпроси от публиката и журито, както и да водят дискусия.

Традиционно се разискват теми от всички сфери на правното познание (от теорията и историята на правото, гражданскоправните, международноправните, наказателноправните и публичноправните науки). Участниците, тази година 11 на брой, представиха накратко научните си съчинения пред петчленно жури в състав: проф. д-р Дарина Зиновиева – председател, и членове – проф. д-р Григор Григоров, доц. д-р Христо Паунов, адв. Евдокия Кемалова и студента Евгений Караланов – победител от миналогодишната СЮНА.

Участниците в студентската юридическа академия

На първо място журито класира съчинението на тема „Правото да бъдеш забравен: път към реална реабилитация в дигиталната ера“ на първокурсничката Илина Пушкарлова. Второ място зае Мартин Стратев от първи курс с разработка на тема „За някои аспекти на суверенната воля и националния референдум“, а третото място спечели студентът от трети курс Панчо Ришев с доклад на тема „Действия по повод, но не в изпълнение на възложената работа: предели на отговорността по чл. 49 ЗЗД“. Проф. Дарина Зиновиева връчи специалната награда на председателя на журито на Елица Димитрова – студентка от първи курс, за разработката „Правна природа на родителското отчуждение – необходимост от законова дефиниция и уредба в българското семейно право“. Петокурсничката Диана Парпарова, участвала пет пъти подред в СЮНА, получи наградата на деканското ръководство за изследването си „Подлежи ли на спиране производството по делото поради отправено по реда на чл. 628 и сл. ГПК преюдициално запитване от друг съд?“.

Всички участници получиха награди – правна литература от издателство „Сиби“, а наградените студенти получиха и книги от издателство „Сиела“, както и достъп до едноименната правноинформационна система. Класираните на челни места съчинения ще бъдат публикувани в електронното списание на ЮФ Studia iuris.

Лятна лингвистична школа събра млади учени от цял свят в Пловдивския университет

От 21 юли до 1 август 2025 г. в зала „Компас“ на ПУ „Паисий Хилендарски“ се проведе международната лятна школа „Компютърни методи в историческата лингвистика“ (*Computational Approaches to Historical Linguistics – ca2hl.org*). Инициативата е плод на научното сътрудничество между Филологическия факултет на Пловдивския университет и Департамента по език и лингвистика на Университета в Йорк, Великобритания. Основни лектори по време на обучението бяха проф. Джузепе Лонгобарди, д-р Паола Кризма от Италия и д-р Димитър Казаков от Университета в Йорк, които споделиха своя опит и последните научни постижения в приложението на компютърни методи в историческата лингвистика.

Джузепе Лонгобарди е професор емеритус в Йоркския университет, където е координатор на Международен изследователски център по история и разнообразие на езика в сътрудничество с университетите в Кампинас и Пенсилвания. Бил е гост лектор в Масачузетския технологичен институт (MIT), Калифорнийския университет – Лос Анджелис (UCLA), Харвард, Южнокалифорнийския университет, САЩ, както и директор за чуждестранни изследвания в Националния център за научни изследвания – Париж (CNRS). Участва като научен ръководител в докторантската програма по лингвистика на Университета „Ла Сапиенца“ в Рим. Бил е главен изследовател по проекта „Срещата с последното предизвикателство на Дарвин“ (2012 – 2018), целящ първото междуконтинентално картографиране на корелациите между гените и езика. Той е световно признат учен, като е допринесъл за изследването на синтактичните зависимости, референцията и синтактично-семантичното картографиране на собствените имена, както и формата на граматичното разнообразие (Parametric Minimalism). Започва да разработва Метода за съпоставка на параметри (PCM) през 2001 г., след което го прилага при съпоставяне на лингвистичното и генетичното разнообразие.

Д-р Паола Кризма е преподавател в Университета в Триест, Италия, и също е международно признат учен с принос в областта на лингвистичните изследвания. Била е гост лектор в Масачузетския технологичен институт (MIT), САЩ. Д-р Кризма е активен участник в международни конференции и семинари и нейните изследвания обхващат различни сфери, като сравнителна граматика, диахронен синтаксис и въпроси относно езиковото развитие (language acquisition) в рамките на параметрични модели.

Д-р Димитър Казаков е доцент по компютърни науки в Университета в Йорк и координатор на Катедрата по изкуствен интелект. Бил е заместник-председател на Британското общество за изучаване на изкуствения интелект и симулация на поведението (AISB). Изследванията му обхващат разработването на машинно обучение (ML) и еволюционни алгоритми и тяхното приложение в компютърната лингвистика, системите за работа в реално време, интелигентните агенти, оптимизацията на функции и финансовите прогнози.

Освен с основните трима лектори участниците в лятната школа имаха възможността да се запознаят с труда и познанията на още двама гост лектори: проф. Кристина Гуардиано от Университета в Модена (UNIMORE), Италия, която разработва Метода за съпоставка на параметри съвместно с проф. Лонгобарди от 2001 г., както и д-р Сена Карачанак-Янкова, която е член на Катедрата по генетика в Биологическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и ст. асистент в Катедрата по медицинска генетика в Медицинския факултет на Медицинския университет – София, България. Въпреки че не е лингвист, тя допринесе с представените данни за изясняването на генетическото разнообразие на Европейския континент, с което хвърли още светлина върху основната тема за лингвистичната му страна и спомогна за оформянето на по-цялостна картина.

Обща снимка след откриването на форума

Лятната школа събра участници от три континента, които обменяха опит и идеи в областта на историческата лингвистика, създавайки истинска международна атмосфера. Сред тях освен българи (от Пловдивския, Софийския и Медицинския университет) имаше представители от САЩ, Бразилия, Индонезия, Индия, Китай, Италия, Испания, Хърватия и др. Освен в лекции и запознаване с теорията на гореспоменатите учени участниците имаха възможност да се включат и в практически занятия, като сами използваша Метода за съпоставка на параметрите и работейки върху четири отделни езика, дадоха свой собствен принос в сравнението на различните езици.

Двете седмици интензивни лингвистични занимания бяха обогатени и с културни мероприятия. Участниците имаха възможност да се потопят в местната история, посещавайки знакови паметници на културата, като величествената Асенова крепост и духовния център на Родопите – Бачковския манастир. Провеждането на лятната школа съвпадна и с 29-ия Международен фолклорен фестивал в Пловдив, което също допълни интернационалната културна атмосфера. Международната лятна школа постави началото на едно ползотворно и дълготрайно сътрудничество, като още през идната година се очакват нови съвместни проекти.

Ива ЯНКОВА, Симона МАТЕВА –
докторанти към катедра „Английска филология“

Нови езикови курсове стартират в университета

Центърът за езици и интеркултурна комуникация на ПУ „Паисий Хилендарски“ стартира нови езикови курсове по: **английски, немски, руски, френски, италиански, испански, португалски, китайски, корейски, полски, чешки, сръбски, хърватски, гръцки и турски език.** Сред предложенията

с руски език е и **съботен детски курс за ученици от 1. до 5. клас.**

Записването е **до 25.10.2025 г.** при **Светлана Попчева в каб. 369** (3. ет. в сградата на Ректората – понеделник, сряда и петък от 10.00 до 14.00 часа), и на телефон **0888 16 06 15** или на имейл **spoptcheva@abv.bg**.

Трети международен интердисциплинарен семинар, посветен на българския език, история и култура

Доц. д-р Борислава ПЕТКОВА

През горещия август в Пловдив за трета поредна година се проведе международният интердисциплинарен семинар на тема „Културна карта на България – Родопите“. В него взеха участие 17 студенти от Великобритания, Германия, Гърция, Ирландия, Испания, Италия, Полша, Сърбия, Тайван, Украйна, Япония. Събра ги една обща страст – изучаването на българския език, българската история и българската култура. Семинарът бе организиран от екипа на Пловдивския университет към Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“, финансирана от МОН за периода 2022 – 2025 г. Ръководител на екипа е проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева от Филологическия факултет, а координатор и организатор на международния семинар е доц. д-р Борислава Петкова от Философско-историческия факултет.

Програмата на семинара „Културна карта на България – Родопите“ бе доста интензивна и изключително разнообразна, като включваше както класически лекции, така и различни съвременни форми на обучение и комуникация. В Пловдив тематични лекции бяха представени от доц. д-р Ани Кемалова от ФФ на тема „Няколко въпроса около възникването и същността на българския език“, от проф. д.н.к. Мария Шнитер от ФИФ на тема „Културното наследство на Пловдив“ и от проф. Таня Иванова-Съливан от Калифорнийския университет в САЩ на тема „Между хорото и TikTok: усвояване и съхраняване на наследствения български език и култура в САЩ“.

В рамките на международния семинар бяха организирани посещения на ключови топови в гр. Пловдив. В Родопите групата се запозна с културно-исторически обекти от регионално и национално значение: Асеновата крепост и Бачковския манастир, Широка лъка и с. Смилян (с включен уъркшоп за приготвяне на масло и сирене в една от известните мандри в селото), Агушевите конаци в с. Могилица, Дяволския мост и тракийския култов комплекс Орлови скали,

Участниците в семинара на фона на Дяволския мост над река Арда

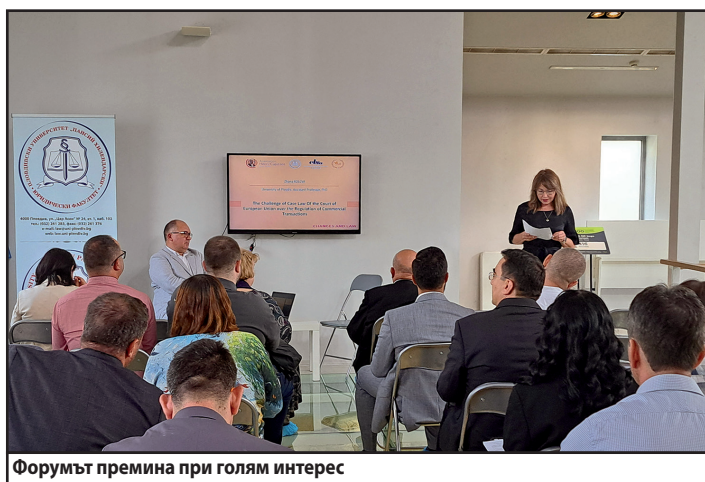
живописния меандър на р. Арда, хилядолетния Перперикон, Регионалният исторически музей в Кърджали, село Лисиците с най-дългия въжен мост в страната.

Всеки от участниците беше натоварен с персонална визуална задача на тема „България: поглед отвън“, в която представи рефлексията на чужденеца към различните елементи от културата на България: азбука, архитектура, изкуство, занаяти, храна, облекло и др. Визуалните задания бяха подготвени в рамките на семинара и съдържаха елементи от всички посетени места в Пловдив и Родопите. Презентациите бяха представени пред по-широка аудитория в последния ден от програмата. На специална церемония участниците получиха и своите сертификати.

Международен дискуссионен форум на тема „Промените и законът“

През месец септември 2025 г. в Малката базилика в Пловдив се проведе международният дискуссионен форум „Промените и законът“. Той беше организиран от Юридическия факултет на Пловдивския университет (ЮФ) съвместно с Балканската асоциация по римско право и римскоправна традиция „Societas pro iure romano“ (S.I.R.), Българската група на Асоциацията на приятелите на френската правна култура „Анри Капитан“, както и с Европейската асоциация на студентите юристи – Пловдив.

Форумът беше открит с приветствие от декана на ЮФ доц. д-р Даниела Дончева, а модератор на събитието беше доц. д-р Ангел Шопов. В него взеха участие с доклади изследователи от 9 държави (Чехия, Полша, Италия, Швейцария, Румъния, Северна Македония, Сърбия, Испания и България), работещи в 2 български и 8 чуждестранни университета, както и съдия, а също и

Форумът премина при голям интерес

студенти от ЮФ. Всеки от участниците на един от четирите работни езика на събитието (английски, френски, испански и италиански) разгледа причините, довели до някои от по-значимите законодателни промени. Чрез исторически и сравнителноправен анализ се изясниха произходът и развитието на различни правни институти и генезисът на някои законови разпоредби. Акцент се постави върху нарастващата роля на решенията на Съда на Европейския съюз за развитието и еднаквото приложение на правото в държавите – членки

на ЕС. Предстои отпечатването на докладите от форума в научно рецензирано издание.

След края на международния форум участниците от чужбина имаха възможност да посетят и да се запознаят с по-значимите културно-исторически забележителности на града с помощта на студенти от ЮФ.

Евгений КАРАЛАНОВ – III курс, спец. „Право“

Две значими награди за преподаватели от университета

Доц. Йордан Костурков с национална награда за художествен превод

Националните награди за принос в българската книжовна култура „Христо Г. Данов“ бяха връчени тържествено на 22 септември 2025 г. Престижната награда е учредена през 1999 г. от Министерството на културата и Община Пловдив и се присъжда в осем категории, като носителите се определят на конкурсен принцип в два кръга. По традиция обявяването на наградите и връчването им се състоя в къщата музей „Христо Г. Данов“ в Стария град.

Доц. Йордан Костурков

Призът в категорията „Преводач на художествена литература“ бе за нашия колега Йордан Костурков за превода му на „Старият антикварен магазин“ от Чарлз Дикенс (Издателство „Милениум Пъблишинг“). Наградата му бе присъдена при сериозната конкуренция на Евгения Панчева за превода на „Възврънатият рай“ от Джон Милтън (Издателство „Лист“) и Жела Георгиева за превода на „Хартия с воден знак“ от Горан Петрович (Издателство „Жанет 45“).

Доц. д-р Йордан Костурков е дългогодишен преподавател в катедра „Английска филология“ на Пловдивския университет, където преподава английска и американска литература. Носител е на наградата „Пловдив“ за сборника с разкази „Добри момчета, лоши момичета“ през 2009 г., има същия приз и за художествен превод. Автор е също на книгите с разкази „Малка е Троя“, „Без условности“, „На друга бряг“, „Откриването на сезона“, „Пощенски коне“, „Носталгия“, както и на романите „Болка, или Немият лебед“ и „Лятна история“. Неговата продукция включва и книги с литературни портрети и есеистика: „Книгите на Амалтея“, „Новини от миналия век“, „Тайният живот на великите английски писатели“, „Настолна книга за читатели и писатели“, „Рефлексии. Книгите на Амалтея: двадесет години по-късно“.

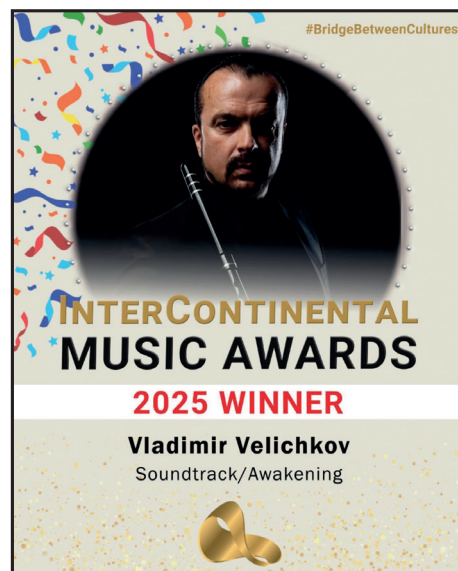
Удивление предизвиква и преводаческата активност на Йордан Костурков – превел е над четиридесет романа на английски и американски писатели, сред които са автори като Лорънс Сърн, Джером К. Джером, Агата Кристи, Уила Катър, Лангстън Хюз, Мюриъл Спарк, Джон Ървинг, Гор Видал, Норман Мейлър, Синтия Озик, Джойс Каръл Оутс, Оливия Манинг, Една О'Брайън, Ричард Хюз, Ерика Джонг, Дженифър Лий Каръл, Елизабет Костова, Соня Рув (за Петър Увалиев) и други.

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ беше представен и от доц. д-р Младен Влашки от катедра „История на литературата и сравнително литературознание“ в качеството му на член на журито, определило лауреатите на Националните награди за принос в българската книжовна култура „Христо Г. Данов“.

Владимир Величков получи ново голямо международно признание

В началото на месец септември 2025 година Българската музикална асоциация публикува информация за нов международен успех на Владимир Величков – преподавател по кавал в Педагогическия факултет на Пловдивския университет. След като в началото на годината известният музикант беше номиниран за престижната награда „World Entertainment Award“ в категорията „Най-добър инструментален албум (без поп и класическа музика)“, на 25 август беше обявено, че пиесата „Пробуждане“ („Awakening“) печели категорията „Саундтрак“ на тринадесетите Интерконтинентални музикални награди в Лос Анджелис, САЩ.

Престижният международен конкурс отличава изпълнители от цял свят, творещи в различни жанрове, насърчавайки по този начин мира, единството и културното многообразие и същевременно предоставяйки им професионално признание и възможности за развитие. Тазгодишната церемония по награждаването отбеляза най-доброто в международната музика

от поп до хип-хоп и от класика до фолклор. Тя се проведе онлайн, събирайки финалисти, гости и любители на музиката от над 70 държави, доказвайки как музиката преодолява границите и може да служи като универсален език.

Създадени през 2011 г., Inter-Continental Music Awards (ICMA) дават признание на артисти от всеки континент, преодолявайки културните бариери чрез музиката. С фокус върху достъпността, многообразието и развитието на артистите, глобалната инициатива на ICMA е призната от град Лос Анджелис, Калифорнийското държавно събрание и Калифорнийския държавен сенат за нейното културно въздействие и ангажимент за развитието на независимите артисти. ICMA си сътрудничи с много популярни музиканти с опит в създаването на музика и продуцирането на артисти от цял свят, като сред тях са Майли Сайръс, Селена Гомес, Бела Торн, Нели Фуртадо, Westlife, Глория Естефан, Селин Дион, Рики Мартин и много други.

Вестник „Пловдивски университет“

ISSN 2815-4592 (print), ISSN 2815-4606 (web)

Главен редактор: Тильо Тилев, тел. 032/261 477

Електронна поща: tiliotilev@uni-plovdiv.bg; vestnik_pu@abv.bg

Коректор: Гергана Иванова. Предпечат: Валентина Ангелова

Печат: Пловдивско университетско издателство

Адрес на редакцията: Пловдив, ул. „Цар Асен“ № 24

За математици, юристи, политолози и още...

Хипотезите и правдоподобните разсъждения

Илия МАКРЕЛОВ

Ще разгледаме една схема на правдоподобно заключение, която е толкова употребявана, че би могла да се извлече от всеки пример.

За по-голямо удобство ще използваме символика чрез гръцките букви α и β .

ОТРИЦАНИЕТО

Отрицанието на някакво твърдение β (ще го означаваме с $\bar{\beta}$) е такова твърдение, което е вярно тогава и само тогава, когато β не е вярно. Твърденията β и $\bar{\beta}$ ще наричаме **противоречиви**. Те са нито едновременно верни, нито едновременно погрешни. Ако едното от тях е вярно, другото не е, и обратно. Следователно погрешността на всяко от тези твърдения влече след себе си верността на другото и обратно. Този извод се основава на един от законите на мисленето – **закона за изключеното трето**. Неговата формулировка гласи: „За всеки обект на мисленето може да се твърди само, че той или принадлежи, или не принадлежи на дадено множество. Всяко трето положение е изключено“.

ХИПОТЕТИЧЕН СИЛОГИЗЪМ

Нека β означава някое ясно и точно формулирано следствие на твърдението α (може да се нарече и причинно-следствена връзка). Приемаме, че в даден момент ние ще знаем дали α или β , или и двете заедно са верни. Знаем обаче, че от α следва β ($\alpha \rightarrow \beta$). Ако все пак установим, че следствието β е **невярно**, би трябвало да заключим, че и α е **невярно**. Това очевидно почива на здрава логика. Нарича се класическа схема на разсъждения, или хипотетичен силлогизъм. Използва се следният компактен запис:

$$\begin{array}{l} \text{От } \alpha \text{ следва } \beta \quad \alpha \rightarrow \beta \\ \beta \text{ е невярно} \quad \text{или} \quad \frac{\bar{\beta}}{\alpha} \quad \text{или} \quad \bar{\alpha} \rightarrow \bar{\beta} \\ \alpha \text{ е невярно} \end{array}$$

(хоризонталната линия означава „следователно“).

Тази схема се използва особено ефективно в съдебните процеси. Обвинението или защитата изграждат теза, която е свързана с някакво твърдение (α). Но след всяко твърдение си има следствия (β). Достатъчно е другата страна да докаже, че поне едно от следствията е **невярно**. Тогава тезата отива в кошчето за боклук.

Предлагаме ви един истински пример, където защитата проявява изобретателност, базирайки се на показаната схема.

Свидетел на обвинението, който е възрастна жена, вероятно със слабо зрение, **твърди**, че разпознава „престъпника“ (α). Обвинението е установило, че разстоянието от мястото, където е била жената, до местопрестъплението е около 35 метра. Следствието (β) от това е, че тази жена ще може да разпознае обекти от по-малко разстояние. В съдебната зала адвокатът на защитата се отдалечава от свидетеля на 20 метра (измерено с рулетка) и показва няколко пъти различен брой пръсти. Във всички случаи свидетелят дава грешен отговор. Следователно β е **невярно**, т.е. имаме $\bar{\beta}$ и още от β следва α ($\beta \rightarrow \alpha$). Печели защитата.

Какво ще стане, ако β се окаже **вярно**? Няма доказателство! Потвърдението на следствието β **не доказва** предположението (хипотезата) α . Все пак имаме малко по-голяма надежда за верността на α , т.е. α става малко по-достоверно. В случая имаме схемата:

$$\begin{array}{l} \text{От } \alpha \text{ следва } \beta \quad \alpha \rightarrow \beta \\ \beta \text{ е вярно} \quad \text{или} \quad \frac{\beta}{\alpha} \quad \text{или} \\ \alpha \text{ е по-правдоподобно} \end{array}$$

$$\alpha \rightarrow \beta$$

$$\beta$$

$$\alpha \text{ е по-правдоподобно}$$

„Всички ефекти в природата са само математически следствия от малък брой неизменни закони.“

Пиер-Симон Лаплас

Това е тъй наречената **основно-индуктивна схема** и в нея няма нищо особено. Тя просто изразява някакво потвърждение. Казано накратко: **Потвърдението на едно следствие прави предположението по-достоверно. Нищо повече.**

ХИПОТЕЗА НА ОЙЛЕР

По някаква неизвестна за мен причина великият Ойлер е насочил вниманието си към числата от вида

$$8n + 3, \text{ където } n = 1, 2, 3, \dots, 8n + 3.$$

Ойлер открил, че в тези числа има **код**, свързан с простите числа (простото число е цяло число, което се дели само на себе си и на единица). По-точно всяко число от показания вид може да се представи като сума от квадрата на едно цяло число и удвоено просто число. Чрез съответната символика ще трябва да запишем

$$8n + 3 = x^2 + 2 \cdot p, \quad (1)$$

където n е естествено число ($n = 1, 2, 3, \dots$), x е цяло число и p е просто число. Например:

$$n = 1 \rightarrow 8 \cdot 1 + 3 = 11 = 1^2 + 2 \cdot 5$$

$$n = 2 \rightarrow 8 \cdot 2 + 3 = 19 = 3^2 + 2 \cdot 5$$

$$n = 3 \rightarrow 8 \cdot 3 + 3 = 27 = 1^2 + 2 \cdot 13$$

$$n = 4 \rightarrow 8 \cdot 4 + 3 = 35 = 5^2 + 2 \cdot 5$$

$$n = 5 \rightarrow 8 \cdot 5 + 3 = 43 = 3^2 + 2 \cdot 17$$

Видно е, че числата в квадратчетата са прости.

Ойлер не можал да докаже това предположение за произволна стойност на числото n . Това се е случило преди около 200 години и все още **няма** доказателство.

Известно е, че Ойлер е бил много продуктивен и упорит не само в математиката (имал е повече от половин дузина деца). Той намерил време да провери хипотезата си за всички цели числа от вида $8n + 3$ за всички стойности на n от 1 до 200. Ще ви кажем още, драги читателю, че не е намерено нито едно изключение за стойности на n до 1000. И все пак това доказва ли хипотезата на Ойлер? Съвсем не. Потвърждение дори до 100 000 не доказва абсолютно нищо. Бихме се съгласили, че всяко потвърждение прави хипотезата малко по-достоверна. Но ако някога някой успее да посочи поне една стойност на цялото положително число n , за което равенството (1) е **невярно**, то въпросът е приключен, т.е. хипотезата на Ойлер е **невярна**. В случая ще имаме познатата структура:

$$\begin{array}{l} \alpha \rightarrow \beta \\ \frac{\beta}{\alpha} \end{array}, \text{ където } \alpha \text{ е твърдението (хипотезата) на Ойлер, а } \frac{\beta}{\alpha} \text{ следствието } \beta \text{ е верността на } \alpha \text{ за всяка конкретна стойност на } n.$$

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Защо е толкова важно да се хвърлят сериозни усилия за доказване на хипотезата (1)? Каква е ползата от това? И още – защо някои хора рискуват живота си да изкачват високи планински върхове при екстремни условия? Какъв е смисълът от това? Отговорът е, че математиците и алпинистите са професионалисти, които обичат занаята си и заедно с това – предизвикателствата!

„Думите се състоят от букви от азбуката, изреченията – от думи, които могат да се намерят в речника, а книгите – от изречения, които могат да се намерят у други автори. Ако обаче нещата, за които говорим, са състоятелни и така свързани, че следват от друго, нищо не ви пречи да ме обвините, че съм заимствал изреченията си от други, както и че съм заимствал думите си от речника.“

Рене Декарт

Студенти от Пловдив и областта се състезават за 10 000 лева по интердисциплинарна програма

До 16 октомври 2025 г. студенти от Пловдивския университет могат да кандидатстват по иновативна програма, която е с мотото „Бъдещето на храната“. Общо 30 студенти ще се състезават за награда от 10 000 лева в рамките на второто издание на инициативата GEN-I: ГЕНЕРАЦИЯ ИНОВАЦИЯ. Тя обединява усилията на академичните среди и бизнеса в търсене на решения за устойчиво производство и потребление. В проекта могат да се включат млади хора без ограничения на специалността им, тъй като темата е интердисциплинарна.

Програмата е под патронажа на областния управител на Пловдив проф. Христина Янчева и се осъществява от Schwarz IT България в партньорство с няколко висши училища, сред които и Пловдивският университет. На официалния старт на проекта присъстваха заместник-ректорът проф. д-р Станимир Кабаиванов и деканът на ФИСН доц. д-р Маргарита Русева.

Одобрените студенти по програмата ще бъдат разделени в отбори, които ще преминат няколко обучителни модула, след което под

Официалният старт на инициативата

ръководството на изтъкнати ментори от реалния бизнес ще решават казуси, като победителите ще получат паричната награда и ще могат да доразвият предприемаческите си идеи.

Повече за програмата и как да кандидатствате можете да научите тук: <https://www.geni.bg/>

Две събития по проекта „Учители на бъдещето“

Забавен интердисциплинарен урок по география и английски език

В изпълнение на проекта „Учители на бъдещето“, съфинансиран по програмата „Еразъм+“, и като част от реализирането на дейности по Националната програма „Иновации в действие“ студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“ присъстваха на открития урок „My favorite destination“, организиран от преподавателите в Основно училище „Васил Петлешков“ Николина Кацарова (по история и география) и Людмила Танчева (по английски език). В него студентите се запознаха с практическото прилагане на интерактивни методи на преподаване, кооперативно учене, проектно базирано обучение с използване на информационни и комуникационни технологии и развиване на презентационни умения у учениците.

Учениците влязоха в ролята на туроператори

Урокът бе проведен със седмоласници, които бяха разпределени по групи на произволен принцип чрез платформата Picker wheel. Всяка от групите имаше за задача да създаде флаер на английски език, посветен на някоя от следните дестинации – Седемте рилски езера, Рилския манастир, Белоградчишките скали, нос Калиакра и Националният парк „Централен Балкан“. Учениците работиха с програмата Canva, като в Google Classroom имаша предоставени сайтове с информация и снимков материал. Във всеки флаер присъстваха име на локацията, описание на флората и фауната в нея и дейности, които туристите могат да практикуват там. Всяка група имаше представител, който показва и разказа за дестинацията на групата и за приноса на всеки член от екипа.

От интердисциплинарния подход учениците, колегите и студентите почерпиха знания, забавляваха се и видяха класна стая, в центъра на която е ученикът. Също това е и пример за нуждата от по-задълбочена активна връзка училище – университет.

Петокласници имаха възможността да се докоснат по интересен начин до историята на древния Филипопол

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Съфинансирано от
Европейския съюз

На учениците от пети „б“ клас на Основно училище „Васил Петлешков“ гостува гл. ас. д-р Надежда Йовчева от Катедрата по история и археология на Пловдивския университет, която представи по интерактивен начин живота, градоустройството и културата на древния Филипопол. Петокласниците научиха много интересни факти за Античния театър на Пловдив, Форум, Одеона, Римския стадион, акведукта, Малката и Голямата базилика и др. С помощта на лектора те направиха пътешествие из най-атрактивните и посещавани места от населението на древния град. Учениците показаха завидни знания върху темите за ежедневието на древните римляни, облеклото, храната, градоустройството, обществените групи и религиозния живот.

В края на часа учениците имаха възможност да влязат в ролята на римски сенатор и да облекат тога, както и туника, която е ежедневно облекло за мъже и жени. Срещата с гл. ас. д-р Надежда Йовчева бе част от реализирането на проектно задание за създаване на виртуален музей (сайт), посветен на древното минало на Филипопол, като последваща дейност по проекта „Учители на бъдещето“ по програмата „Еразъм+“.

Гл. ас. Надежда Йовчева разказа една интересна „история“ за историята на Пловдив

Форум на спортните педагози като платформа за укрепване на професионалната общност

Преподаватели от катедра „Теория и методика на физическото възпитание и спорт“ към Биологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ участваха в междууниверситетското първенство, което обедини представители на различни образователни институции и се проведе в с. Лозенец от 31 август до 3 септември за осма поредна година. Организатор е Департаментът по спорт към Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Инициативата е с цел насърчаване на активния начин на живот, спортния дух и колегиялността в професионалната общност. Участниците влязоха в ролята на състезатели и премериха сили в различни дисциплини – плажен тенис, плажен волейбол, баскетбол 3 x 3, тенис на корт, бридж-белот, петанк, които поставиха на изпитание тяхната издръжливост, бързина и колективни умения. Състезанията протекоха в дух на приятелство, взаимно уважение и спортменство, колегиялност, професионализъм и спортен ентузиазъм в зрелищни двубои. Всяка дисциплина носеше своя заряд – от концентрирано мълчание преди началния сигнал до бурните емоции след всяка спечелена точка. Динамични мачове, силни емоции и заслужени отличия. Най-добрите бяха наградени с купи, медали и грамоти.

Делегацията на ПУ бе в следния състав: проф. д.п.н. Валентина Маргаритова, доц. д-р Силвана Боева, гл. ас. д-р Мая Соколова, ас. Иванка Стоянова, пр. Петър Петев, пр. Мирослав Гешев. Представителите на Пловдивския университет участваха в надпреварата в

Представителите на Пловдивския университет на спортния форум

дисциплините плажен волейбол, петанк, бридж-белот и спечелиха един златен медал и два бронзови, като събраха общо 450 точки за отборното класиране, които отредиха 4-то място в крайната подредба при дебютното участие за ПУ. Но най-ценната награда за всички бяха споделените емоции.

Освен физическата активност събитието даде възможност на колегите да обменят опит, да изградят нови контакти и да обсъдят идеи за

бъдещи инициативи в сферата на спортната педагогика. Организаторите обявиха, че форумът е традиция, която показва, че спортът е не само професия, а и начин на живот, който обединява, мотивира и вдъхновява. Независимо от състезателния си характер форумът бе изпълнен с чувство за колегиялност и спортменство, участниците подкрепяха не само своите отбори, но и противниците – с аплодисменти и окуражаване, защото не печели само най-бързият или най-силният, а този, който демонстрира дух и любов към спорта. Състезанията показаха, че спортните педагози не само преподават ценностите на спорта, но ги и живеят. Духът на играта и взаимното уважение превърнаха форума в празник, който вече е с осемгодишна традиция. Това не беше просто състезание, а тържество на спорта и колегиялността. Събитието доказва, че спортните педагози са пример за активност и отдаденост на професията си както на терена, така и извън него. Състезанията ще продължат ежегодно като платформа за укрепване на професионалната общност.

КОНКУРС

Най-добър млад предприемач на Пловдив

Обявен е стартът на XVII конкурс „Най-добър млад предприемач на град Пловдив“. Инициативата се организира от Община Пловдив и е изцяло в духа на насърчаване на предприемачеството като ключова компетентност за личностно развитие.

Конкурсът е отворен за всички, вместили се в основните изисквания – да са на възраст от 18 до 35 години, да са български граждани и да имат постоянен или настоящ адрес на територията на град Пловдив.

„Оттам нататък важни са единствено добрата бизнес идея и подходящото ѝ представяне“, посочва заместник-кметът по спорт, младежки дейности и социална политика Николай Бухалов, чийто отдел „Спорт и младежки дейности“ менажира надпреварата. „Въображението, находчивостта, инициативността, желанието за успех и самоувереността са решаващи фактори дали младежите ще се осмелят да участват. В това отношение конкурсът им дава безопасно поле за изява, от която може само да спечелят. Защото в крайна сметка нашата основна цел е да подкрепяме младите хора в издигането им“, мотивира потенциалните участници той.

Претендентите за титлата „Най-добър млад предприемач на Пловдив“ трябва да подготвят бизнес план до 25 страници с приложена актуална автобиография към него. Те могат да

представят проектна идея за стартиране на бизнес, но може и да са притежатели на бизнес, който искат да надградят; могат да работят сами или в екип. Тематични ограничения няма, предложенията може да са от всякакво естество в рамките на закона. На първи кръг кандидатите представят накратко своите проекти. За втория етап се класират десетте, събрали най-голям общ брой точки.

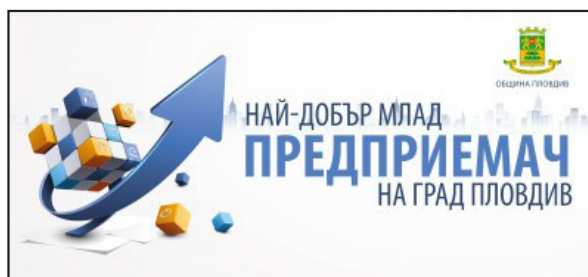
Победителят получава титлата „Най-добър млад предприемач на град Пловдив за 2025 година“ и награда от 10 000 лева.

Паричната премия за второ място е 6000 лева. Традиционно се присъждат и две трети награди, всяка от която по 3000 лева.

Бизнес плановете се подават всеки работен ден от 8,30 до 17,00 часа в деловодството на Община Пловдив на пл. „Стефан Стамболов“ № 1 или по пощата на адрес: Община Пловдив, пл. „Стефан Стамболов“ № 1, 4000 Пловдив, за конкурса за най-добър млад предприемач на

Пловдив. Важи датата на пощенското клеймо. Крайният срок е 7 ноември 2025 година.

Пълна информация относно кандидатстването в XVII конкурс „Най-добър млад предприемач на град Пловдив“, общите условия и критериите за оценка може да намерите на сайта на Община Пловдив – plovdiv.bg, категория „Спорт и младежи“, раздел „Младежки дейности“.

Георги НИКОЛОВ

ФЕЙСБУЧНА МОЛИТВА

Едно време казвахме „Фук-фук на боклук“. Сега аз бих допълнил израза така: „Фук-фук на боклук – във фейсбук“.

Наистина голямо фукане, кипрене, фръцкане и пъчене пада във фейса, този нестихващ панаир на суетата. С какво ли не се хвалим тук – с книжки, с премиерите им, с некви грамоти и дипломи от поетически конкурси, гаче ли може да има дипломиран поет. С приятели, особено ако са известни, даже с покойници, ако и те са такива. С нови тоалети се хвалим, стайлинги и макияжи. Със силикони, маникюри и прически, с какво ли не. И снимки, снимки с туинговани дами и фитнесови мачовци. Се ла ви селфита. Изгледни от интериори и екстериори, а понякога и с ягтериери, когато се хвалим с домашни любимци, особено когато са медалисти от киноложки изложби.

Врява и безумство. Станислав Лем е казал, че допреди появата на интернет не е подозирал колко глупост има по света. О, бедно му е било въображението на великия фантаст да си представи каква глупост ще се шири в такава разновидност на интернет като фейсбук. Нея не може да я възхвали даже самият Еразъм Ротердамски. Защото тя е глупост от последна инстанция, претендираща за единствена истина.

И в този парад на глупостта и суетата винаги шества някой гол цар. Но го няма онова дете да посочи с пръстче височайшата голота. Напротив, в коментарите фенове и фенки леят дитирамби за автора на поста, величавят го на поразия, а фенките едва ли не се подмокрят под някое любовно стихотворение. И всичките поети във фейсбук са все големи и гениални, гаче ли га пишат, алтъни се... кат, ако мога така да перифразирам един наистина голям поет като Иван Динков. В случая поднасящите хвалебствия с коментарите си подхвърлят съчки на кладата на суетата, както оная старица на кладата на Ян Хус. И в този случай също може да се възкликне: „О, свещена простота!“. А на кладата на суетата отиваме доброволно, не по присъда от Инквизицията и се самозапалваме с вътрешния си неугасим стремеж към мимолетна слава и известност. Но и на тази символична кладата се изгаря напълно. И остава само прах и пепел.

Разбира се, и аз не правя изключение – и аз съм суетен, даже много. Но аз гледам във всяко мое самоизтъкване да вложа

и самоирония. Защото знам, че е несериозно да се вземаш на сериозно. А и на мен не ми се спестяват нелицеприятните коментари под какъвто и да е мой пост. Все някой ще ме клъвне с тънка ехидност, друг ще ме апострофира без нужда. Имал съм например коментари три пъти по-дълги от моя оригинален текст, паралелни стихотворения под мои стихотворения, редакции, допълвания и прочее... Като че ли някой иска да ми покаже, че е по-умен от мен. А аз нямам претенции, знам си аз и IQ-то, и барбекюто, и аутокюто, ако щете. Аз съм си гол, без дори да съм цар. Тъй че съм застрахован от възгордяване и не заемам пиедестални пози, а по-скоро зевзешки. Такъв ми е наторелът, тъй да се

каже. Пък и си слагам тапи в ушите като един Одисей, кога ми пеят песни сирените – фенки във фейсбук, да не последвам от суета някоя към дъното...

Като гледам колко и какъв народ се кипри във фейса като на прием в Бъкингамския дворец, се изумявам, както Уилям Такъри се е изумявал от нравите в английското общество. Как само се курдисват дами и господа – изпъчено и нахилено по разни дребни поводи. Някои направо ме хвърлят в мейнстрийма. И аз се стъписвам някак си. Прибирам се в черупката си и ставам такъв един скромнен, скромнен. Така ли изглеждам и аз? Сигурно.

Далече от безумната тълпа, си казвам, без да съм Томас Харди. Имам още ненаценати запаси от вътрешен живот, мога да изкарам доста време в самоизолация, а не да се мятам като риба в социалната мрежа. Но интернет е интернат – трудно може да се избяга от него.

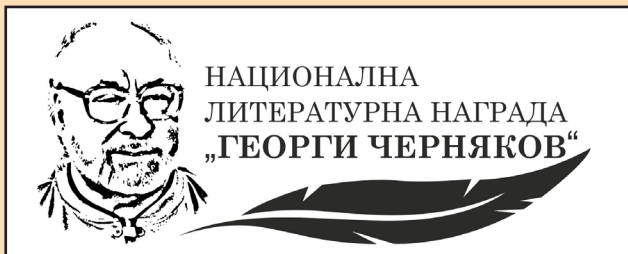
Затова си чета моята фейсбучна молитва.

Зукърбърг наш, който си в Силициевата долина или не знам точно къде, не ме въвеждай в изкушение да влизам във фейсбук за едните лайкове само, нито да ги броя. Предпази ме от възгордяване, че съм ги събрал цял легион, ако ги събера случайно. И не ме блокирай заради някой неразумен пост, ала дай ми сили да приемам критичните коментари с търпение и любов към ближния пишещ.

И избави ме от лукавото ми его!

Админ!

КОНКУРС ЗА СТУДЕНТИ – ЛИТЕРАТУРНИ ТВОРЦИ

Обществото на литературния кабинет „Димчо Дебелянов“ (София), Съюзът на българските писатели и Националният студентски дом обявяват началото на Единадесетото издание на литературния конкурс за връчване на Националната литературна награда „Георги Черняков“ – 2025.

Право на участие имат действителни български студенти и докторанти (до 40-годишна възраст, независимо дали учат у нас, или в чужбина), които са изпратили свои творби на електронния адрес на Обществото на литературния кабинет „Димчо Дебелянов“: cherniaka21@abv.bg

Конкурсът е явен и е на свободна тема. Творбите се приемат до 10 ноември 2025 г. включително.

Кандидатите изпращат до три произведения във всеки жанр (подписани с име или псевдоним, телефон за връзка и имейл) и автобиография в свободен текст (до 10 реда). Отличия не се връчват за съавторство.

Връчването на наградите ще бъде в периода 2 – 4 декември 2025 г. в Националния студентски дом – София, пл. „Народно събрание“ 10.

Награди по жанрове:

Поезия (лирика: да се изпращат стихотворения, които са общо до 3 стр.; или хайку – до 2 стр.)

– Първа награда: Диплом и парична премия от 500 лв.

– Втора награда: Диплом и парична премия от 300 лв.

Белетристика (разкази до 8000 знака)

– Първа награда: Диплом и парична премия от 500 лв.

– Втора награда: Диплом и парична премия от 300 лв.

Хумор и сатира (проза или поезия, общо до 5000 знака)

– Награда: Диплом и парична премия от 300 лв.

Журито ще присъди и две специални награди: от името на Съюза на българските писатели и от Националния студентски дом.

По решение на журито може да се присъди и специална награда – издаване на първа книга на млад автор.